

JAVNA RAZVOJNA AGENCIJA ORMOŽ

Prleška razvojna agencija giz

OBMOČNI RAZVOJNI PROGRAM ZA OBMOČJE PRLEKIJE

2007 - 2013

Oktober 2006

Naslov Območni razvojni program za območje Prlekije

Naročniki Občina Ormož
Občina Gornja Radgona
Občina Ljutomer
Občina Križevci
Občina Sveti Jurij ob Ščavnici
Občina Veržej
Občina Razkrižje

Izvajalci Javna razvojna agencija občine Ormož
Prleška razvojna agencija
Podjetniško razvojna agencija Gornja Radgona

Kazalo vsebine ORP Prlekija

1	POVZETEK PROGRAMA.....	5
2	UVOD.....	5
3	PRIKAZ IN OVREDNOTENJE DOSEŽENIH REZULTATOV OBMOČJA PRLEKIJE V OKVIRU RRP POMURJE 2000 + IN RRP PODRAVJE	8
	3.1.1 Podravje	8
	3.1.2 Pomurje	9
4	RAZVOJNO OBMOČJE PRLEKIJA.....	10
4.1	Splošen opis območja Prlekije	10
4.2	Analiza stanja za posamezne sektorje.....	11
	4.2.1 Gospodarstvo	11
	4.2.2 Turizem	15
	4.2.3 Kmetijstvo in podeželje.....	19
	4.2.4 Človeški viri	23
	4.2.4.1 Demografske značilnosti	23
	4.2.4.2 Trg dela	24
	4.2.4.3 Izobraževanje in izobrazbena struktura	25
	4.2.4.4 Zdravstvo.....	25
	4.2.4.5 Sociala.....	26
	4.2.4.6 Dvig kakovosti življenja.....	26
	4.2.4.7 Kultura	26
	4.2.4.8 Šport.....	27
	4.2.5 Okolje in infrastruktura	29
	4.2.5.1 Vodooskrba	29
	4.2.5.2 Odpadki	30
	4.2.5.3 Odvajanje in čiščenje odpadnih voda	30
	4.2.5.4 Trajnostna energija	31
	4.2.5.5 Cestna infrastruktura	31
	4.2.5.6 Telekomunikacijsko omrežje	31
	4.2.6 Območno razvojno partnerstvo - javna uprava	33
	4.2.7 Medregionalno sodelovanje	36
5	STRATEŠKE USMERITVE IN RAZVOJNE PRILOŽNOSTI OBMOČNEGA RAZVOJNEGA PARTNERSTVA	39
5.1	Oblikovanje vizije razvoja območja Prlekije	41
5.2	Cilji Območnega razvojnega partnerstva Prlekije	41
5.3	Strategija razvoja območja Območnega razvojnega partnerstva Prlekije.....	42
5.4	Določitev razvojnih prioritet, programov in ukrepov	42
	1. prioriteta ORP Prlekija: INFRASTRUKTURA IN PROSTOR	43
	2. prioriteta ORP Prlekija: RAZVOJ ČLOVEŠKIH VIROV.....	46
	3. prioriteta ORP Prlekija: PODJETNIŠTVO IN INVESTICIJE V GOSPODARSTVO.....	50
	4. prioriteta ORP Prlekija: Izboljšanje učinkovitosti države	54
6	OCENA GLOBALNEGA JAVNO FINANČNEGA OKVIRA ZA IZVAJANJE ORP	56
6.1	Izračun indeksa razvojne ogroženosti Prlekije	56
6.2	Indikativna razporeditev sredstev ESRR med regije.....	56

6.3	Ekonomska moč regije.....	56
6.4	Financiranje izdelave ORP.....	56
7	PRIKAZ AKTIVNOSTI ZA SEZNANJANJE JAVNOSTI.....	56
8	IZVAJANJE NAČELA PARTNERSTVA SODELUJOČIH INSTITUCIJ V POSTOPKU PRIPRAVE OBMOČNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA ZA OBMOČJE PRLEKIJE	56

1 POVZETEK PROGRAMA

Območni razvojni program za območje Prlekije je prvi razvojni dokument sedmih občin – Gornja Radgona, Sveti Jurij ob Ščavnici, Križevci, Veržej, Razkrižje, Ljutomer in Ormož, ki so pristopile k Območnemu razvojnemu partnerstvu Prlekije.

Območje Prlekije želi pospešiti razvoj z inovativnim pristopom k reševanju problemov, ki so značilni za podeželska območja, kot so slaba komunalna infrastruktura, pomanjkanje kadrov, znanja in slaba absorpcijska sposobnost. Ključ za rešitev se kaže v povezovanju v učinkovitejše strukture in združevanju sredstev v strateško najpomembnejših ukrepih. Privabljanje mladih izobraženih ljudi in osvajanje novih znanj lokalnega prebivalstva bo pripomoglo premostiti trende depopulacije, ki so značilni za najslabše razvita podeželska območja. Bogata naravna in kulturna dediščina sta izhodišče za izrazitejši strateški premik v turistični profil Prlekije, kateri lahko omogoči največje multiplikativne učinke v gospodarstvu.

Območni razvojni program je vsebinsko razdeljen na "strateški" in "izvedbeni del", ki se dopolnjujeta. Oba dela sta razčlenjena na štiri vsebinska področja, skladna z logičnim okvirjem Državnega razvojnega programa: globalna konkurenčnost, izboljšanje kakovosti življenja, dostopnost podpornih storitev in izboljšanje učinkovitosti države ter sta vsebinsko skladna z Uredbo o regionalnih razvojnih programih.

Prvi, strateški del Območnega razvojnega programa predstavi posnetek stanja za območje sedmih občin, ki so pristopile k Območnemu razvojnemu partnerstvu, pri čemer je zaradi geografske celovitosti v analizah upoštevana tudi občina Radenci, ki pa pogodbeno k partnerstvu ni pristopila. Iz analiz stanj sledita vizija in strategija razvoja območja partnerstva. V drugem delu je Območni razvojni program razčlenjen na razvojne prioritete, programe in ukrepe, na katere so navezani ključni izvedbeni projekti.

Sestavni del Območnega razvojnega programa za območje Prlekije je tudi Priloga k Območnemu razvojnemu programu za območje Prlekije, v katerem so zbrane strokovne podlage, iz katerih se je gradila vsebina Območnega razvojnega programa za območje Prlekije.

2 UVOD

Območno razvojno partnerstvo utemeljuje programska izhodišča za povezovanje in skupno izvajanje večjih projektov v Območnem razvojnemu programu. Pravni podlagi za izdelavo Območnega razvojnega programa sta "Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (Ur. list RS, št. 93/05)" in "Uredba o regionalnih razvojnih programih (Ur. list, št. 31/06)", izdelava Območnega razvojnega programa pa je upravičena tudi do sofinanciranja s strani države, ki je opredeljeno v dokumentu "Program sofinanciranja nalog spodbujanja regionalnega razvoja v letu 2006, ki se opravljajo v javnem interesu, priprave regionalnih razvojnih programov za obdobje 2007-2013 ter izdelave Izvedbenega načrta regionalnega razvojnega programa 2007–2009".

Upravičenost do sofinanciranja tega dokazuje tudi "Pogodba o pripravi in sofinanciranju priprave Regionalnega razvojnega programa razvojne regije Podravje in Pomurje ter Območnim razvojnim programom za ORP Prlekija, za obdobje 2007-2013", podpisano dne 29.09.2006 s strani Občine Ormož, ki predstavlja Območno razvojno partnerstvo Prlekija ter subjektoma spodbujanja regionalnega razvoja za Razvojni regiji Podravje in Pomurje.

Območno razvojno partnerstvo Prlekije obsega sedem občin, Gornja Radgona, Sveti Jurij ob Ščavnici, Križevci, Veržej, Razkrižje, Ljutomer in Ormož, ki so s Pogodbo o vzpostavitvi območnega razvojnega partnerstva za območje "Prlekije" št. 031-8/2006 4 17, z dne 09.02.2006, uradno ustanovile Območno razvojno partnerstvo za območje Prlekije, kot obliko interesnega sodelovanja pri pripravi in izvajanju skupnih in povezanih projektov na območju vključenih občin.

Občine partnerice želijo s partnerstvom doseči naslednje cilje:

- ohraniti in nadalje razvijati Prlekijo kot enoten geografski in kulturni prostor,
- vzpostaviti primerno podporno okolje za hitrejše in usklajeno razreševanje razvojnih in drugih problemov, ki so skupni na območju Prlekije,
- v okviru javno-zasebnega partnerstva in interesnega partnerstva opredeliti razvojne prioritete območja, nosilce in način izvedbe skupnih projektov,
- izdelati Območni razvojni program za območje Prlekije,
- v okviru Razvojne regije Pomurje in Podravje doseči hitrejšo in enakovredno obravnavo pri opredeljevanju razvojnih prioritet in vključevanju predlogov projektov v Razvojna programa regij in
- povečati pripravljenost lokalnih nosilcev na območju za skupno sodelovanje in organizacijsko povezovanje.

Z vzpostavitvijo območnega partnerstva so se občine podpisnice med drugim dogovorile, da pristopijo k pripravi in izdelavi Območnega razvojnega programa za Prlekijo.

Za uresničitev tega so občine tudi sklenile pogodbo s tremi razvojnimi agencijami, ki delujejo na območju partnerstva, ter z njimi sklenile Pogodbo o izdelavi in financiranju izdelave Območnega razvojnega programa za območje Prlekije za obdobje 2007-2013, z dne

Ključni namen priprave Območnega razvojnega programa za območje Prlekije je uskladitev strateških in programskih prizadevanj med vsemi akterji razvoja na območju partnerstva, enakopravna vključitev v okvir obeh razvojnih regij ter okrepljena vloga območja znotraj le-teh, njihova uskladitev s prioritetami Državnega razvojnega programa ter posledično ohranjanje raznolikosti in specifičnosti občin na tem področju.

Obči cilji priprave Območnega razvojnega programa za območje Prlekije so izboljšanje osnov za življenje in delo v Prlekiji, hitrejše dohitevanje razvitejših slovenskih in evropskih regij in ustvarjanje pogojev za trajnostni, sonaravni razvoj Prlekije kot zaokrožene interesne in kulturno zgodovinske celote. Specifični cilj priprave Območnega razvojnega programa je vzpostavljanje strategije, programov in struktur za uveljavljanje dogovorjenih razvojnih prioritet v okviru finančne perspektive 2007–2013.

Metodološki pristop k izdelavi Območnega razvojnega programa je izhajal iz predpostavke, da ga pripravijo tri razvojne agencije, povezane v mrežo in delujejo na obravnavanem območju. Tako so si le-te naloge razdelile glede na teritorialno pokrivanje in glede na preferenčne vsebinske kompetence. V pripravo Območnega razvojnega programa so bili vključeni poleg lastnih kadrov tudi ugledni zunanji strokovnjaki, ustrezne strokovne inštitucije in strokovno osebje občin iz območja Prlekije. Slednji so pomagali pridobiti kakovostne podatke in informacije, potrebne za izdelavo kakovostnega in uporabnega razvojnega dokumenta. Del aktivnosti za izdelavo Območnega razvojnega programa se je izvajal na terenu (intervjuji,

sestanki, zbiranje podatkov), del v delavnicah (problemskih in strateških) in del kabinetno (raziskave, koordinacija).

Pri pripravi Območnega razvojnega programa so upoštevana najmanj štiri načela:

- »partnerski odnos«, (med državo, regijami in območji, med lokalnimi skupnostmi, med poglavitnimi akterji razvojnih programov) tako, da je dokument kompromis interesov vseh akterjev na območju in hkrati usklajen s prioritetami DRP oziroma strukturnimi in ekonomskimi prioritetami posameznih ministrstev; zagotovljena je tudi konvergentnost regijskih in območnih iniciativ s programi EU;
- »načelo preglednosti«, s katerim so zagotovljene razmejitvene ravni v organizacijski strukturi, transparentnost partnerstev, finančnih virov in nefinančnih pomoči;
- »vidik dodatne pomoči«, s čimer razpoložljiva lastna sredstva, ki so usmerjena v ključne razvojne projekte, ustrezno povečamo z razvojnimi sredstvi države in EU;
- »načelo javnosti«, ki zagotavlja najvišjo stopnjo vključenosti vseh zainteresiranih v kreiranje skupnega razvoja.

3 PRIKAZ IN OVREDNOTENJE DOSEŽENIH REZULTATOV OBMOČJA PRLEKIJE V OKVIRU RRP POMURJE 2000 + IN RRP PODRAVJE

3.1.1 Podravje

Na področju realizacije projektov Prlekije so bili v okviru Regionalnega programa Podravja 2002-2006 doseženi v občini Ormož rezultati kot kaže preglednica 1.

Preglednica 1: Preglednica doseženih rezultatov občine Ormož v okviru Regionalnega razvojnega programa Podravje

OBČINA	PROJEKTI OBČINE	2002	2003	2003	2004	2005
		REGIONALNA INFRASTRUKTURA	REGIONALNA INFRASTRUKTURA	NEPOSREDNE SPODBUDE	NEPOSREDNE SPODBUDE	NEPOSREDNE SPODBUDE
ORMOŽ	Vodovod Rakovski vrh – Mezgovci			23.420.000,00		
	Umetno bogatenje podtalnice za vodno zajetje v Mihovcih				99.100.410,61	
	Modernizacija javne poti Kog, št. 803-404, 803-104 (DEL), 808-403	28.393.066,00				
	Modernizacija lokalne ceste Sv. Tomaž-Trnovci (II. in III. faza)		33.761.763,00			
	Umetno bogatenje podtalnice za vodno zajetje v Mihovcih II. faza					155.540.670,00

NOSILEC PROJEKTOV	NAZIV INVESTICIJE	VREDNOST PROJEKTA (SIT)	DELEŽE SOFINANCIRANJA
MRA	Pohodništvo in kolesarjenje v turistični destinaciji Pohorje	15.189.779,00	10.759.426,00
Občina Ormož	Središče za trajnostni razvoj Podravja STRP-nost	99.802.289,00	22.501.529,00

3.1.2 Pomurje

Izvedeni projekti občin na desnem bregu Mure (Veržej, Razkrižje, Križevci, Sv. Jurij ob Ščavnici, Radenci, Ljutomer in Gornja Radgona) prikazuje preglednica 2.

Preglednica 2: Preglednica doseženih rezultatov občin Veržej, Razkrižje, Križevci, Sv. Jurij ob Ščavnici, Radenci, Ljutomer in Gornja Radgona za leto 2004 in 2005

OBČINE PRLEKIJE - NRS 2004			
Nosilec - občina	Naziv projekta:	Vrednost projekta (SIT):	Znesek NRS:
Gornja Radgona	Čistilna naprava Apače	111.954.833,00	27.450.000,00
Radenci	Vodovod Kapelski vrh Murščak	37.320.000,00	11.277.000,00
Sveti Jurij ob Ščavnici	Zamenjava obstoječega dotrajanega cevovoda v Dragotincih	25.096.245,00	6.255.000,00
Razkrižje	Obnova in razširitev obstoječega asfaltnega vozlišča in razširitev odvodnjavanja meteornih voda na OJP Šprinc - Državna meja s R Hrvaško	37.754.040,00	20.700.000,00
Veržej	Rekonstrukcija ceste v Ul. Iztoka Gaberca in izgradnja dovozne ceste do VIZ Veržej ter izgradnja vodovoda	42.025.254,00	24.750.000,00
SKUPAJ		254.150.372,00	90.432.000,00
OBČINE PRLEKIJE - NRS 2005			
Nosilec - občina	Naziv projekta:	Vrednost projekta (SIT):	Znesek NRS:
Ljutomer	Poslovne cone Prlekije	72.547.200,00	45.342.000,00
Ljutomer	Promocija in trženje tematskih poti Prlekije	16.879.224,00	7.033.010,00
Gornja Radgona	Vinske poti – Gornja Radgona	93.430.491,24	31.719.651,57
SKUPAJ		182.856.915,24	84.094.661,57
REGIJSKI PROJEKTI - NRS 2004			
Nosilec	Naziv projekta:	Vrednost projekta (SIT):	Znesek NRS:
RRA Mura	Raziskovalno izobraževalno središče - RIS	70.588.234,00	50.000.000,00
RRA Mura	Pomurje - dežela zdravja in prijaznih ljudi	102.374.519,00	72.000.000,00
RRA Mura	Spodbujanje tujih investicij v Pomurju	14.126.400,00	10.000.000,00
SKUPAJ		187.089.153,00	132.000.000,00
REGIJSKI PROJEKTI - NRS 2005			
Nosilec	Naziv projekta:	Vrednost projekta (SIT):	Znesek NRS:
RRA Mura	Kmetijsko – živilski tehnološki center	42.603.602,20	30.000.000,00
RRA Mura	Spodbujanje tujih investicij v Pomurju	12.856.886,11	4.400.000,00
RRA Mura	Lokalna oskrba hrane v javnih zavodih	70.542.738,20	50.000.000,00
RRA Mura	Izziv mladosti	69.267.184,00	50.000.000,00
SKUPAJ		195.27.0410,51	134.400.000,00
SKUPAJ VSI PROJEKTI		624.096.440,24	440.926.661,57

4 RAZVOJNO OBMOČJE PRLEKIJA

4.1 Splošen opis območja Prlekije

Prlekija je označba za vzhodni del Slovenskih goric in sveta Mura in Drave. Obsega Apaško in Mursko polje, vinorodne Ljutomersko – Ormoške in Radgonsko-Kapelske gorice, Ščavniško dolino, osrednje Slovenske gorice med Pesnico in Ščavnico, spodnjo Pesniško dolino, Ptujске gorice, Ptujsko-ormoško polje. Prlekija je kulturno, jezikovno in zgodovinsko, torej v duhovnem in v gospodarskem smislu, zaokroženo in homogeno območje, razdeljeno med dve statistični regiji: Pomurje in Podravje. Občine, ki so podprle pobudo za izdelavo Območnega razvojnega programa, tvorijo geografsko zaokroženo celoto, ki je interesno povezana, z identičnimi razvojnimi problemi, kakor tudi s skupnimi oziroma soodvisnimi razvojnimi cilji in usmeritvami. Občine Prlekije predstavljajo zaokroženo naravno in programsko razvojno območje.

Preglednica 3: Pregled občin na območju Prlekije v celoti

Občina	Površina (km ²)	Hišne številke	Št. prebivalcev
Gornja Radgona	128,1	3.698	12.457
Križevci	46,3	1.105	3.566
Ljutomer	107,2	3.934	12.160
Ormož	212,4	6.160	17.713
Radenci	34,1	1.755	5.315
Razkrižje	9,8	447	1.352
Sveti Jurij ob Ščavnici	51,3	1.204	2.915
Veržej	12,0	419	1.348
Skupaj	601,2	18.722	56.826

Vir: SURS

Območje opredeljujeta dva tipa krajine:

- Nižinski deli med Muro, Dravo in ob Ščavnici: Spodnje Dravsko polje, Mursko polje, Radensko polje in Apaško polje. Svet ob prleških rekah je zelo raznolik. Območje ob Muri je prepleteno z mrtvimi rokavi, polno mokrišč in biotsko izjemno bogato. Podobno velja za spodnji del Drave v bližini Središča ob Dravi. Naselja so se oblikovala po ravninskih potokih. Nekdanjo podobo so ohranila obrobna in odmaknjena naselja ob južnem delu Slovenskih goric. Pogled z goric daje vtis močne gozdnatosti in krajinske pestrosti.
- Severovzhodni del Slovenskih goric označujejo predvsem vinogradi, ki so vplivali na naselitveni obrazec po razloženih slemenih. Domačije obkrožajo sadovnjaki, pod njimi so vinogradi in nato njive, na dnu pa travniki, ponekod še obdani z mejicami, v katerih prevladujejo jelše in vrbe. Strme osojne lege in temne doline zarašča gozd.

4.2 Analiza stanja za posamezne sektorje

4.2.1 Gospodarstvo

Analiza stanja

Število aktivnih gospodarskih družb na področju prleških občin se konstantno povečuje. Tako je v letu 2004 na tem območju poslovalo 485 družb ali 48 % vseh pomurskih družb oziroma 12 % vseh podravske ali 1,2 % slovenskih, ki so skupaj zaposlovale 8.187 ljudi. Družbe so z 1 % vseh državnih sredstev ter 1,2 % kapitala ustvarile 1,1 % vseh prihodkov in 1 % celotnega slovenskega dobička. Zanimivo je dejstvo, da 28,6 % prihodkov, gospodarstvo Prlekije ustvarja na tujem trgu. Po ustvarjenem dobičku med dejavnostmi vodi predelovalna industrija, v kateri posebej izstopajo proizvodnja električne in optične opreme, proizvodnja gradbenega materiala ter živilska industrija.

Največji dobiček, 1.3 mrd SIT, ima družba Carrera Optil (proizvodnja očal), sledi družba Wienerberger - Opekarna Ormož (proizvodnja opeke) s 532 mio SIT dobička, kar skupno znaša 46 % celotnega dobička Prlekije. Na tretjem mestu je Elrad International iz Gornje Radgone s 510 mio SIT dobička ali 12,6 % celotnega dobička obravnavanega območja. Radenska (družba za polnitev mineralne vode in brezalkoholnih pijač) je na četrtem mestu s 391 mio SIT dobička ali 9,7 % celotnega dobička obravnavanega območja. Iz navedenega je razvidno, da omenjene družbe ustvarjajo okrog 70 % celotnega dobička obravnavanega področja.

Največji dobiček ustvarja občina Ormož in sicer 1.98 mrd SIT, v čemer je proizvodnja optičnih instrumentov in fotografske opreme zastopana s približno 66 %. Druga občina po ustvarjenem dobičku je Gornja Radgona, ki izkazuje 818 mio SIT dobička, pri tem pa največ prispeva proizvodnja električne in optične opreme s 69 %. Tretja občina po dobičku je Ljutomer, ki izkazuje 728 mio SIT dobička, pri čemer prispeva pridobivanje peska in gramoz 32 %, proizvodnja sedežnega pohištva 27 % in proizvodnja strojev ter naprav 9 %. Omenjene tri občine, ki so istočasno upravne enote, prispevajo 3,5 mrd SIT oziroma 88 % vsega dobička na obravnavanem območju.

Nadalje je v letu 2004 v Prlekiji delovalo 1.288 samostojnih podjetnikov, ki so skupno zaposlovali 1.816 ljudi, kar je za 21 več kot leto prej. Ti podjetniki so ustvarili 26.480.706.000 SIT prihodkov, od tega 1.936.025.000 SIT dobička. Seveda je primerjava med statističnimi regijami Pomurje in Podravje neustrezna v absolutnih zneskih iz razloga, ker se regiji prekrivata. Največ samostojnih podjetnikov (347) je v občini Ljutomer, omenjeni zaposlujejo 526 ljudi in imajo najbolj dinamično rast tega sektorja. V občini Gornja Radgona deluje 304 samostojnih podjetnikov s 486 zaposlenimi, v občini Ormož pa 287 in v občini Radenci 133 samostojnih podjetnikov. Gledano po realiziranih dohodkih podjetnikov je to najhitrejše razvijajoči del gospodarstva, saj so podjetniki Prlekije ustvarili v letu 2004 32,8 % več dohodka kot leto prej. Samostojni podjetniki Prlekije so s 4,5 % sredstev v skupnih sredstvih Pomurja ustvarili 17,4 % skupnih prihodkov te regije in 1,9 mrd SIT dobička, medtem ko je cela regija poslovala z neto izgubo. V sredstvih Podravja so podjetniki ustvarili 1,62% skupnih sredstev Podravja. To samo kaže, da je konkurenčnost tega segmenta gospodarstva višja od ostalega in da bo temu sektorju v prihodnje potrebno nuditi maksimalno podporo.

Če pogledamo uspešnost obravnavanega območja skozi določene pokazatelje gospodarske razvitosti vidimo, da območje povprečno zaostaja v primerjavi s sosednjima regijama in v primerjavo z državo. Če pogledamo neto čisti dobiček, je le-ta za leto 2003 znašal 5.040.531.000 SIT na obravnavanem območju ter je v letu 2004 padel na 4.030.906.000 SIT, kar je znašalo 1,2 % celotnih prihodkov. To je bilo precej ugodnejše kot v istem času na področju statistične regije Pomurje, ki je izkazovala izgubo v višini 1.364.181.000 SIT ali 3,3 % skupnih prihodkov. Rezultati v Podravju so bili bistveno boljši, saj je regija Podravje izkazala dobiček 18.233.585.000 v SIT ali 2,3 % celotnih skupnih prihodkov. Tendenca padanja dobička se bo verjetno nadaljevala zaradi grožnje zapiranja nekaterih multinacionalk na obravnavanem območju.

Primerjava gospodarnosti poslovanja pokaže, da koeficient gospodarnosti poslovanja na obravnavanem območju presega 1 in znaša 1,059 za leto 2003 in 1,044 za 2004 kar pomeni, da so vsi odhodki pokriti s prihodki. Na žalost ima ta pokazatelj tendenco padanja glede na leto 2003, po drugi strani pa je zanimivo, da je po tem kazalcu gospodarstvo Prlekije boljše od Pomurja, Podravja in državnega povprečja.

Produktivnost izražena s prihodki na zaposlenega je v Prlekiji znašala v letu 2004 18.146.000 SIT, kar je boljše od Pomurja in slabše od Podravja in Slovenije. Produktivnost izražena skozi dodano vrednost na zaposlenega je znašala leta 2003 v Prlekiji 5.090.000 SIT in v letu 2004 5.311.000 SIT (okrog 80 % državnega povprečja) in je višja kot v Pomurju in nižja kot v Podravju ter v državi, kjer znaša 6.675.000 SIT. Če primerjamo še enega izmed ključnih kazalnikov razvoja, bruto osnovo za dohodnino, ki kaže ekonomsko moč prebivalstva na nekem področju, vidimo da obravnavano območje krepko zaostaja od povprečja sosednjih regij in državnega povprečja. Bruto osnova za dohodnino znaša za leto 2003 871.913 SIT na prebivalca in 1.608.027 SIT na zavezanca na področju Prlekije, kar je po prvem kazalniku 71,5 % glede na državno povprečje, 82,3 % glede na povprečje regije Podravje in 95,9 % glede na povprečje regije Pomurje. Po drugem kazalniku na zavezanca je obravnavano območje na ravni 75,9 % glede na državno povprečje, 83,9 % glede na povprečje regije Podravje in 97,9 % glede na povprečje regije Pomurje. Iz omenjenih podatkov je nedvomno razvidno, da je ekonomska moč prebivalstva na področju Prlekije najnižja. Povprečni bruto osebni dohodek je v letu 2003 znašal 204.703 SIT, kar predstavlja 80,6 % glede na državno povprečje, 87,4 % glede na regijo Podravje in 97,4 % glede na regijo Pomurje. V letu 2004 se je situacija nekoliko izboljšala, vendar so relativni odnosi ostali isti. Obravnavano območje je na zadnjem mestu tudi po povprečnih neto plačah v Sloveniji. Povprečne neto plače so znašale v letu 2004 141.766 SIT in so bile na 84,3 % povprečju države. Če pogledamo še dodano vrednost na prebivalca, ima le-ta tendenco rasti in je znašala v Prlekiji v letu 2003 718.000 SIT in v letu 2004 765.000 SIT. To je več kot v Pomurju, kjer je bilo v letu 2004 649.000 SIT in mnogo manj kot v Podravju, kjer je bilo 1.137.000 SIT. Enako stanje je v primerjavi z državnim povprečjem, kjer je dodana vrednost na prebivalca znašala 1.564.000 SIT.

SWOT analiza za področje gospodarstvo

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - dostopnost do informacij, - obstoj podpornih institucij, - tradicija podjetništva, industrije in domače obrti, - začetek procesa prestrukturiranja gospodarstva, - rast števila obrtnikov in podjetnikov, - diverzificirano gospodarstvo, - izkušnje z pilotnim programom Pomurje 2000+ za razvoj Slovenije, - kvalitetno srednje šolstvo, - projektne izkušnje iz programov EU, - obstoj poslovno industrijskih con, - ugodna geografska lega, - razpoložljiva delovna sila. 	<ul style="list-style-type: none"> - slaba opremljenost poslovnih in industrijskih con, - draga infrastruktura v poslovnih conah, - visoka stopnja brezposelnosti, - nevračanje izobraženega kadra na območje, - visok delež predelovalne in delovno intenzivne industrije, - premalo tehničnih in naravoslovnih kadrov, - premajhna inovativnost, pomanjkanje tržne usmerjenosti, - nerazvit image podjetnika, - izobraževalni programi ne sledijo potrebam gospodarstva in podjetništva, - slabo izkoriščeno in nepovezano podporno okolje, - omejena dostopnost do ugodnih finančnih virov, - administrativne in birokratske ovire ter dolgoročni postopki pri pridobivanju raznih soglasij za potrebe podjetnikov, - slaba organiziranost in povezanost podjetnikov na območju Prlekije, - nespodbuden odnos javnosti do razvoja podjetništva.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - izboljšane prometne povezave območja z drugim okoljem, - mreženje, grozdenje in internacionalizacija MSP, - učinkovitejše podporno okolje za spodbujanje podjetništva, - ustanovitev visokošolskega središča za podjetništvo in turizem in drugih lokalnih izobraževalnih institucij, - spodbujanje podjetniške miselnosti in kulture od osnovne šole naprej, - zaposlovanje lokalnega kadra, - uveljavljanje in trženje lastnih blagovnih znamk, - razvoj IKT, - boljša dostopnost do finančnih sredstev (ugodna posojila, tvegani kapital, nepovratna sredstva, subvencije,...), - spodbujanje funkcionalnega izobraževanja znotraj podjetij in sprememba odnos do vlaganja v izobraževanje v smislu najbolj rentabilne investicije, - bližina obstoječih in novih trgov. 	<ul style="list-style-type: none"> - nadaljnja migracija izobraženih kadrov, - odhajanje multinacionalnih družb iz Prlekije, - slaba povezanost gospodarskih subjektov na obravnavanem območju, - prepočasen razvoj poslovno industrijskih con, - prepočasno prestrukturiranje gospodarstva, - izumrtje tradicionalnih obrti, - nenaklonjenost javnosti podjetništvu, - nadaljnja birokratizacija postopkov in predpisov s področja gospodarstva, - prepočasen razvoj podporne infrastrukture, - funkcionalna nepismenost, - prevelika odvisnost območja od ukrepov ekonomske politike države, - nezadostna absorpcijska sposobnost za črpanje evropskih in državnih razvojnih sredstev (projekti, kadri, lastna udeležba).

Ključni problemi in usmeritve

SWOT analiza kaže na naslednje ključne probleme za področje gospodarstvo:

- premajhno povezovanje in sodelovanje med podjetji ter posledično slaba informiranost in slab pretok informacij (predvsem problem pri malem gospodarstvu),
- premajhen prestop malih podjetij v srednja podjetja,
- nesodelovanje podjetij z okoljem in obratno oziroma pomanjkanje medsebojne komunikacije,
- pomanjkanje podjetniške miselnosti in inovativnosti,
- pomanjkanje finančnih sredstev za vlaganje v razvoj novih tehnologij in izdelkov,
- neprilagojenost izobraževalnih programov potrebam gospodarstva,
- pomanjkanje ustrezno izobražene delovne sile,
- nepovezanost podpornih institucij ter
- pomanjkanje ustrezno urejenih zemljišč za razvoj predvsem obrtnih dejavnosti (poslovno-obrtne cone).

Problemi na področju gospodarstva v Prlekiji se splošno ne razlikujejo od stanja, ki je značilno za celotno državo in je stalnica vsakega obdobja prestrukturiranja. Gospodarstvo je eden izmed sektorjev, ki pomembno učinkuje na razvoj določenega območja, zato mora biti območje

zelo dovzetno za dogajanja in potrebe v tem sektorju. Območje Prlekije se nahaja v zadnji fazi gospodarskega prestrukturiranja. To pomeni, da bodo v prihodnosti na novo dodano vrednost imela bistveno večji vpliv mala in srednja podjetja, pri čemer imajo domača podjetja zelo pomembno vlogo. Dejstvo je, da je pripadnost okolju zelo pomemben in dolgoročni element, ki ga ne smemo podcenjevati. Naloge države in lokalnih skupnosti pri podpori gospodarstvu morajo biti usmerjene predvsem v zagotovitev učinkovitega in prožnega podpornega okolja, ki bo podjetjem služil predvsem kot servis za aktivnosti, ki jih podjetja v svoji osnovni poslovni funkciji ne obvladujejo ter imajo javni značaj. K takšnim nalogam spadajo: 1) zagotovitev ustrezne prometne, komunalne infrastrukture ter ustrezno opremljena zemljišča za hitrejši razvoj domačega gospodarstva in podjetništva ter pospeševanja tujih vlaganj; 2) prožni izobraževalni programi, ki so prilagojeni potrebam gospodarstva; 3) spodbujanje podjetništva, kreativnosti in tehničnega ustvarjanja pri mladih skozi celoten izobraževalni proces; in 4) učinkovitejše in tesneje povezano podporno okolje za pomoč podjetnikom pri pridobivanju finančnih sredstev, pri premagovanju birokratskih ovir ter pri promoviranju dobrih gospodarskih praks horizontalnega in vertikalnega povezovanja podjetij in gospodarskih panog. Te naloge lahko uresničimo samo z aktivnejšo komunikacijo in sodelovanjem med okoljem in gospodarstvom, oziroma med lokalno skupnostjo in podjetji.

4.2.2 Turizem

Analiza stanja

Turizem je v svetu ena izmed najperspektivnejših gospodarskih panog, ki ima velik razvojni potencial tudi na območju Prlekije. Bogata naravna in kulturna dediščina, bližina že uveljavljenih turističnih destinacij, tradicija vinogradništva in sadjarstva, gostoljubnost ljudi in ustrezna namestitvena infrastruktura so priložnosti, ki jih je potrebno povezati v kakovostne integralne turistične produkte ter jih tržiti kot skupne produkte celotnega območja.

Na obravnavanem območju se trenutno nahaja 47 turističnih nastanitvenih objektov, od tega 7 hotelov in bungalovov, 10 gostišč, 11 turističnih kmetij, 8 sobodajalcev, 8 apartmajev, 2 počitniški hiši ter 2 kampa, ki skupaj premorejo 829 sob in 1.443 ležišč. Največ ležišč je v občini Radenci (658), sledijo pa občine Veržej (607), Ormož (97) in Ljutomer (77). Zanimivo je tudi to, da ima občina Ljutomer največ različnih vrst turističnih nastanitvenih objektov (6), od tega se največ ležišč nahaja v hotelih in bungalovih ter na turističnih kmetijah.

Območje Prlekije je v letu 2004 obiskalo 64.046 turistov, od tega 65,7 % domačih in 34,3 % tujih turistov, kar znaša 2,7 % vseh turistov v Sloveniji oziroma 35,2 % vseh turistov, ki so obiskali regijo Pomurje. Območje beleži 278.449 nočitev, od tega je 64,6 % domačih in 35,4 % tujih turistov. Največ nočitev beležijo v občini Radenci in sicer 151.139, sledita pa občina Veržej z 102.913 nočitvami in občina Ljutomer z 18.958, kar skupaj predstavlja 98 % vseh nočitev na območju Prlekije. Navedeno je v skladu s pričakovanji, saj se v teh občinah nahajajo že uveljavljene turistične destinacije z razvitim zdraviliškim turizmom – Terme Radenci, Terme Banovci in Bioterme Mala Nedelja.

Za primerjavo lahko povemo, da je Slovenija v letu 2004 beležila 7.588.737 nočitev, pri čemer znaša delež nočitev na območju Prlekije 3,7 % vseh nočitev v Sloveniji.

Povprečna dolžina nočitev v Sloveniji znaša 3,2 dni, v Prlekiji pa 4,3 dni. Primerjava let 2003 in 2004 kaže trend naraščanja tako števila turistov kot števila nočitev v Prlekiji.

Kot podpora turizmu služi vodniška služba z 68 turističnimi vodniki, 3 Turistično informativni centri, ki se nahajajo v občinah Gornja Radgona, Ormož in Sveti Jurij ob Ščavnici, Lokalna turistična organizacija v Ljutomeru in 26 Turističnih društev, ki skrbijo za dodatno podporo turizmu na lokalni ravni.

Primerjava enogastronomske ponudbe na območju Prlekije, ki jo delimo na tri kategorije ponudnikov: a) gostilne, restavracije, slaščičarne; b) turistične kmetije, vinotoči in izletniške kmetije; c) vinske kleti; kaže, da predstavlja največji delež kategorija gostiln, restavracij in slaščičarn.

Največje število turističnih kmetij, vinotočev in izletniških kmetij (16) beležijo na območju občine Ormož. Na območju Prlekije delujejo tudi 4 večje vinske kleti z dolgoletno tradicijo in priznana kakovostjo vin, pri čemer največje število turistov beležijo Radgonske gorice d.d. iz Gornje Radgone. Območje pa se ne ponaša samo z uspešnimi vinogradniki oziroma kakovostnimi vini, ampak tudi z značilno domačo kulinariko, ki se nekoliko razlikuje tudi po posameznih občinah.

Na območju se nahajajo tudi mlini, oljarne ter vinogradništva in sadjarstva, ki pa jih ne prištevamo v zgoraj naštetih kategorije.

Območje je zaradi raznolikosti reliefa ter ohranjene naravne dediščine izredno zanimivo tudi za razvoj kolesarstva, pohodništva ter drugih oblik aktivnega preživljanja prostega časa. V ta namen je speljana pestra paleta tematskih poti, ki jih delimo na Vinske ceste, Planinske poti, pešpoti in učne poti ter Kolesarske poti. Glede na število tematskih poti (približno 65), ki se razpenjajo po celotnem obravnavanem območju lahko trdimo, da je le teh dovolj, vendar jih je potrebno smiselno povezati, posodobiti, enotno označiti in jih tržiti kot skupno turistično ponudbo. Veliko možnosti za aktivno ter hkrati atraktivno preživljanje prostega časa pa se ponuja tudi v ribolovu, jahanju, spustih po reki Muri, paintball-u, jadraniu na vodi, poletih z motornimi zmaji in baloni, nordijski hoji, na voljo pa so tudi zdravilišča in kopališča, ki nudijo še določene wellnes programe.

Kljub pestrosti ponudbe le-ta ni dovolj izkoriščena in povezana, ker območje nima enovitega trženjskega pristopa in ne enotne strategije razvoja turizma.

Bogata kulturna dediščina je še ena izmed priložnosti za razvoj turizma na območju Prlekije. Ta se ponaša z bogato zgodovino, tradicijo, izročilom in slovesom, katerega so ponesli v svet znani Prleki kot so dr. Anton Trstenjak, Franc Miklošič, Fran Ksaver Meško in mnogi drugi. Na območju se nahaja veliko kulturnih spomenikov (muzeji, gradovi, cerkve, kapelice, kužna znamenja itd.) in tri zgodovinsko pomembna mestna jedra. Pomembno vlogo pri popestritvi turistične ponudbe pa imajo tudi različni običaji, šege in navade ter domača in umetna obrt. Ustrezna obnova kulturnih spomenikov ter obuditev kulturnega izročila sta pomembna elementa za razvoj samostojnih turističnih produktov in za popestritev že uveljavljene turistične ponudbe.

Del atraktivne turistične ponudbe pa predstavljajo tudi večje prireditve, ki jih organizirajo občine skozi celo leto, ki pa imajo tako športni, kulturni kot tudi zabavni značaj. Po razpoložljivih podatkih se letno na območju Prlekije zvrsti približno 200 velikih prireditev, katerih večina je tradicionalnih.

Na razvoj turizma na omenjenem območju bo v prihodnje vplivala tudi Natura 2000, pri čemer je 12,07 % obravnavanega območja v območju Nature 2000, kar je občutno manj v primerjavi

s povprečjem države, kjer delež znaša 35,50 % ter v primerjavi z regijama Podravje (28,80 %) in Pomurje (43,50 %).

SWOT analiza za področje turizem

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - ugodna geografska lega, - tradicija kasačev in konjeništva, - v bližini razviti turistični kraji z velikim številom stacionarnih turistov (termalni turizem), - vodni viri (Mura, Drava, jezera), - bogata naravna in kulturna dediščina, - bogata enogastronomska ponudba, - športno letališče, - urejene tematske poti, - prijazno, gostoljubno in turistom naklonjeno prebivalstvo, - zavarovana območja, - geografsko in kulturno zaokroženo območje Prlekije, - že uveljavljene blagovne znamke (Jeruzalem, Radgonsko-Kapelske gorice,...), - rekreacijski centri, - organizacija tradicionalnih in drugih prireditev. 	<ul style="list-style-type: none"> - neustrezno ovrednotena naravna in kulturna dediščina, - administrativne ovire pri razvoju podjetništva na področju turizma, - premalo nastanitvenih kapacitet, - preskromna, neprimerna in neprepoznavna gostinska ponudba, - ni skupne razvojne vizije za turizem v občinah na območju Prlekije, - premajhna podjetniška iniciativa, - slabo razvita turistična infrastruktura (kolesarske steze, ceste, vinske ceste,...), - poplavno območje, - slabo razvite dopolnilne dejavnosti na kmetijah (administrativne ovire), - ni podporne institucije za skupno promocijo, - pomanjkanje skupnega promocijskega materiala s skupno ponudbo, - nezadostna funkcionalna usposobljenost za delo v turizmu, - neosveščenost lokalnega prebivalstva, - politika zaposlovanja kadrov v turizmu, - ni vlaganj v turistično infrastrukturo.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - športno letališče (razvoj ponudbe in pritegnitev turistov), - bližina mednarodnih letališč (Maribor, Gradec, Ljubljana, Zagreb) - ureditev turistično rekreacijskih centrov ob jezerih (oživitev jezer z različnimi vsebinami), - bližina obstoječih in potencialnih turističnih trgov, - razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetiji – možnost novega zaposlovanja, - možnosti razvoja sonaravnega turizma, - skupna promocija, - razvoj integralnih turističnih produktov (konji, vino, kulinarika,...), - oblikovanje skupnih blagovnih znamk, - sodelovanje obmejnih regij, - razvoj in skupno trženje prireditev, - razvoj turistične infrastrukture, - razvoj celoletnega izletniškega turizma. 	<ul style="list-style-type: none"> - neusklajeni režim v krajinskem parku in Natura 2000 (možna omejitev za razvoj turizma in gospodarstva), - nizka absorpcijska sposobnost za črpanje EU sredstev, - pomanjkanje lastnih sredstev, - kolizija interesov v okolju, - onesnaženost okolja, - masovni turizem ob neustrezni infrastrukturi, - nezainteresiranost lokalnega prebivalstva, - nelojalna konkurenca med turističnimi organizacijami, - nepripravljenost partnerjev in turističnih ponudnikov za sodelovanje, - Schengenska meja.

Ključni problemi in usmeritve

SWOT analiza kaže na naslednje ključne probleme za področje turizem:

- nepovezana in neprepoznavna turistična ponudba ter razpršen in neusklajen razvoj le-te,
- pomanjkanje skupne promocije in blagovnih znamk,
- pomanjkljiva turistična infrastruktura ter premalo namestitvenih kapacitet,
- slabo razvite dopolnilne dejavnosti na kmetijah in premajhen interes za podjetništvo,
- pomanjkanje strokovno usposobljenega kadra,
- pomanjkanje finančnih sredstev za usklajen razvoj in popestritev turizma na območju Prlekije,
- nezadostno vključevanje naravne in kulturne dediščine v turistično ponudbo.

Območje Prlekija ima predvsem zaradi svojih naravnih in kulturnih danosti velike priložnosti za razvoj kakovostne turistične ponudbe, ki lahko služi kot atraktivna dopolnilna turistična ponudba hotelskim gostom, ki pridejo v severovzhodni konec Slovenije oziroma v sosednjo Avstrijo. Območje se razprostira med zelo obiskanimi in že uveljavljenimi turističnimi kraji, kot so Moravske Toplice, Bad Radkersburg, Pohorje. Tako so hotelski gostje zaradi nočitvene dobe zelo pomembni. Po drugi strani pa trend razvoja turizma kaže, da si vedno več ljudi želi preživeti počitnice aktivno in atraktivno. Zato je tovrstna ciljna skupina še posebej zanimiva, saj jim v Prlekiji lahko postrežemo z obojim, aktivnostjo in atraktivnostjo, ki se lahko dopolni s kulinaricnimi užitki. Vendar pa je pomembno, da vse te "zahteve" združimo in povežemo v kakovostno turistično ponudbo, ki bo deležna enotnega trženja in promocije. Zato so razvoj blagovnih znamk, povezovanje najrazličnejših ponudnikov ter naravnih in kulturnih danosti, ustrezna infrastruktura ter enotni marketing ključni za razvoj atraktivnega turističnega območja. Pomembno je, da stremimo k sonaravnemu, trajnostnemu in skrbno načrtovanemu razvoju turizma, za kar pa ne potrebujemo velikih posegov v okolje, ampak smiselno izrabo vseh virov, ki jih za to potrebujemo in jih imamo razpolago.

4.2.3 Kmetijstvo in podeželje

Analiza stanja

Na območju Prlekije je 5.353 družinskih kmetij, kar je dobrih 5 % vseh družinskih kmetij v Sloveniji. Največ, kar 1.542 kmetij (28,8 %), se ukvarja z mešano živinorejo, sledi mešana rastlinska pridelava in živinoreja s 943 kmetijami (17,6 %), nadalje mešana rastlinska pridelava s 936 kmetijami (17,4 %), trajni nasadi s 710 kmetijami (13,2 %), približno isto so zastopani prašiči in perutnina (7,9 %), pašna živina (7 %) in poljedelstvo (7,4 %), najmanj pa je kmetij, ki se ukvarjajo samo z vrtnarstvom in sicer samo 24 kmetij, kar je manj kot 0,5 %.

V primerjavi s strukturo kmetijstva v Sloveniji, se območje razlikuje predvsem v odstotku kmetij, ki se ukvarjajo s pašno živino, ki je v Sloveniji z deležem 25,7 % na drugem mestu, v Prlekiji pa s 7 % komaj na šestem mestu. Izstopata tudi prašičereja in perutnina, s katero se v Prlekiji ukvarja 7,9 % kmetij, v Sloveniji pa le 2,5 %. V Prlekiji se v primerjavi z državo relativno več kmetij ukvarja z mešano rastlinsko pridelavo in živinorejo, pa tudi poljedelstvom, manj pa z vrtnarstvom.

Glede na naravne danosti in primernost za proizvodnjo hrane so zemljišča na ravninskem delu Prlekije uvrščena v 1 kategorijo in so na prvem območju kmetijskih zemljišč. Na tem območju so zasebna zemljišča in zemljišča, ki so v lasti Republike Slovenije, s katerimi upravlja ter razpolaga Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. V glavnem so le-ta združena v večje njivske komplekse in so dana v zakup družbi Ljutomerčan Ljutomer, VVS Jeruzalem Ormož d.d., Jeruzalem SAT d.d., Radgonske gorice d.d. in Kmetijstvo Črnci d.d. Vinogradov na ravninskem delu Prlekije praktično ni.

Od skupnih površin v hribovitem predelu Prlekije prevladujejo vinogradi, sledijo sadovnjaki, ostalih površin je nekoliko manj. Tudi te površine se uvrščajo v prvo kategorijo (vinogradniške in sadjarske lege). Na tem območju so zasebna zemljišča in zemljišča, ki so v lasti Republike Slovenije, s katerimi upravlja in z njimi razpolaga Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije. Več kot 90 % zemlje je v privatni lasti.

Največ kmetij v Prlekiji je v razredu velikosti med 2 in 5 hektarjev (34,8 %), sledijo kmetije, ki so manjše od dveh hektarjev (31,2 %), nato kmetije v razredu velikosti med 5 in 10 hektarjev (20,2 %). Povprečje v Sloveniji se razlikuje od območja Prlekije v tem, da je v Sloveniji v povprečju največ kmetij manjših od 2 hektara, vendar so kmetije v Prlekiji ne glede na to še vedno premajhne za intenzivno kmetovanje.

V Prlekiji se od 17.767 hektarjev poljščin, največ površine uporablja za pridelavo koruze za zrnje (38,4 %), sledi pridelava pšenice (30,5 %), potem silažna kornjača (10,8 %), sladkorna pesa (8,8 %), ječmen (7,3 %), buče za olje (2,6 %), najmanj pa krompir (1,6 %). Deleži poljščin so v vseh občinah približno enaki, razen v občini Ormož, kjer je pridelava krompirja pred pridelavo buč in občinah Veržej in Ljutomer, kjer je pridelava pšenice pred pridelavo koruze za zrnje.

Primerjava reje živali na kmetijah pa pokaže, da prevladuje z 68,8 % vseh živali prašičereja, z 21 % sledi reja govedi in z 8 % reja krav molznic. Tukaj se območje razlikuje od državnega povprečja, kjer prevladuje reja govedi. Število govedi se na obravnavanem območju manjša

predvsem zaradi spodbujanja države z raznimi intervencijami in nepovratnimi sredstvi za razvoj prašičereje.

Na obravnavanem območju je skupaj 2.908 družinskih kmetij, ki se intenzivno ukvarjajo z vinogradništvom. Obdelujejo 1.262,3 hektarjev površin vinogradov, kar je 9,2 % vseh površin v Sloveniji, 95,9 % površin vinogradov v regiji Pomurje in 38,9 % površin vinogradov v regiji Podravje.

Na območju Prlekije tako raste skupaj 4.410.276 enot vinske trte, kar predstavlja 9,7 % vse posajene trte v Sloveniji. Največ vinske trte je posajene v občini Ormož, kjer je od vseh obravnavanih občin skupno posajene kar 51,8 % vinske trte. Na območju obravnavanih občin se v večini gojijo bele sorte vinske trte.

Nadalje je na obravnavanem območju 176 družinskih kmetij, ki se ukvarjajo z intenzivnim sadjarstvom, kar predstavlja v primerjavi s Slovenijo 3,6 %, z regijo Pomurje 43 % in z regijo Podravje 26,3 % kmetij. Intenzivnih sadovnjakov je skupaj 80 hektarjev površin, na katerih je 124.562 enot rodnih dreves.

S sadjarstvom se v največji meri ukvarjajo v občini Ormož, v kateri je kar 52 % vseh družinskih kmetij.

Od rodnih dreves prevladujejo jabolane, s katerimi se ukvarja 150 družinskih kmetij, kar je 85,2 % vseh družinskih kmetij po intenzivnih sadovnjakih na obravnavanem območju.

Zelo nespodbudni pa so podatki o izobrazbeni in starostni strukturi gospodarjev na kmetijah. Daleč največ gospodarjev ima samo praktične izkušnje z delom na kmetiji (79 %), kar je sicer za 5 % manj kot je državno povprečje, vendar moramo upoštevati, da je to kmetijsko območje in da so v bližini izobraževalne institucije, ki nudijo kmetijsko izobrazbo. Gospodarjev, ki so opravili kakšen tečaj iz kmetovanja je 11 %, kar je za 2 % več kot je državno povprečje, gospodarjev s poklicno kmetijsko izobrazbo je slabih 5 %, kar je spet za 2 % več kot je državno povprečje. 5 % gospodarjev ima srednjo, višjo ali visoko izobrazbo kmetijske smeri, kar je za 2 % več kot je državno povprečje.

Relativni kazalci kažejo na boljše stanje kot je slovensko povprečje, če pa upoštevamo, da je to območje izrazito kmetijsko, pa postane to razmerje nekoliko slabše. Iz podatkov je razvidno, da je izobraženih kmetov premalo, predvsem pa preveč tistih, ki imajo samo praktične izkušnje s kmetovanjem.

Podobno neugodno stanje kažejo tudi podatki o starostni strukturi gospodarjev na družinskih kmetijah. Največ gospodarjev je starih nad 64 let (28 %), sledijo gospodarji, ki so stari med 45 in 54 let (24 %), najmanj pa je gospodarjev, ki so stari med 35 in 45 let (16,7 %). Dejstvo je, da mladi zapuščajo kmetije in se selijo v urbana področja, kjer imajo več možnosti za zaposlitev in boljši zaslužek, na kmetijah pa ostajajo njihovi starši, ki pa ne zmorejo več delati na kmetijah, zato je vedno več zapuščenih kmetij. Zelo redko se mlajši odločajo za vrnitev na domačijo, kar vodi k depopulaciji podeželja in s tem tudi njegovo zaraščanje.

Veliko priložnost za ohranitev, razvoj in povečanje konkurenčnosti podeželja pa predstavljajo dopolnilne dejavnosti na kmetijah, tesno povezane s trženjem turistične ponudbe na eni strani, po drugi strani pa sožitje med naravo in človekom predstavlja višjo kakovost bivanja, ki zaradi

preobremenjenosti prebivalstva dobiva vse večje vrednote. Zato je potrebno, da razvoj podeželja skladno povezuje naravno in kulturno dediščino ter uravnotežen in dobro premišljen razvoj kmetijstva. Na tak način bomo ohranjali obstoječa delovna mesta, razvijali nova, hkrati pa prebivalstvu omogočili nove dimenzije bivanja. Pri izvedbi tega pa bo potreben bistveno večji napor v smeri prestrukturiranja kmetijske proizvodnje in pridelave, ki ga bo morala prevzeti država s svojimi institucijami ter finančnimi viri, saj je reševanje te problematike njuno, vendar za občine prezahtevno tako s finančnega kot systemskega vidika.

Sedanje stanje ni preveč spodbudno, saj ima od 5353 kmetij na področju Prlekije samo 57 kmetij registrirano dopolnilno dejavnost. Iz tega izhaja ugotovitev, da je razvoju dopolnilnih dejavnosti potrebno posvetiti še posebno pozornost.

SWOT analiza za področje kmetijstvo in podeželje

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - sorazmerna ohranjenost naravnega okolja – obstoj ekološko in krajinsko vrednih območij, - relativno ugodni naravni pogoji za kmetijsko proizvodnjo, - prisotnost naravi prijaznejše kmetijske proizvodnje, - možnosti za dodelavo in predelavo kmetijskih proizvodov, - skupni interes za hitrejši razvoj, - ugodne naravne razmere za razvoj ekološkega kmetijstva, - pomembni naravni viri – kmetijska zemlja, - klimatsko ugodni pogoji za vinogradništvo, v ravninskem delu tudi za pridelavo poljščin in vrtnin, - razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah - termalna voda, - oživljanje starih obrti in tradicionalne kmečke kulinarike, - vedno več kmetov se odloča za integrirano ali ekološko pridelavo, - teritorialna povezava treh VTC, - izmenjava pozitivnih izkušenj med ponudniki. 	<ul style="list-style-type: none"> - nizko kvalificirani kmetje, - kmetije v osnovi ne razpolagajo z dovolj velikim obsegom obdelovalne zemlje, saj je precej ljudi zaposlenih in imajo doma manjše kmetije z obdelovalno zemljo, - upad povpraševanja po proizvodih s strani regionalne prehrabene industrije, - pridelki niso usmerjeni k povpraševanju na tržišču, - odsotnost izrazito regionalnih izdelkov, - nezadostna vodooskrba, - staranje prebivalstva, - razdrobljenost kmetij, - kmetijska pridelava ni tržno usmerjena, - premalo razvite dopolnilnih dejavnosti, - premalo podjetnosti kmetijskega prebivalstva, - povečevanje ekološko sporne proizvodnje (prašičereja), - negativni učinek kapitalskega interesa: ekološki problemi - nepovezanost različnih kmetijskih sektorjev in subjektov, - nerazvita skupna prodajna podpora za pridelke in izdelke s kmetij, - premalo grozdnih povezav med kmeti, turističnimi delavci in predelovalno industrijo, - pomanjkanje finančnih virov in stalnih virov financiranja ter preostri pogoji za pridobitev nacionalnih in evropskih sredstev za razvoj kmetij.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - razvoj skupnih blagovnih znamk Prlekije (vino, sadje, zelenjava, prleška tunka, izdelki domače obrti), - razvoj dopolnilnih dejavnosti in drugih storitvenih dejavnosti na kmetijah, - večja povezanost kmetijstva in turizma ter razvoj turizma na kmetijah, - ekološko kmetovanje in specializirana kmetijska gospodarstva, - kmečke tržnice in lokalna oskrba (ob termalnih kopališčih, na prireditvah, sejnih, dobave domačim turističnim ponudnikom...), - reja konj in razvoj konjenišva, - panožno povezovanje kmetij, - povezovanje in razvoj infrastrukture za pridelavo in predelavo kmetijskih proizvodov, - podporna organizacija za razvoj trženjskih in predelovalnih struktur ter dvig podjetniške iniciative na kmetijskih gospodarstvih, - organizirana pridelava zelenjave in sadja (večja vključenost manjših kmetij), - večje vzpodbude mladim kmetom, - sofinanciranje ohranjanja poseljenosti podeželja in kmetijstva, - izobraževanje, osveščanje, - direktna prodaja na kmetiji. 	<ul style="list-style-type: none"> - slabšanje ekonomskega položaja kmetij in opuščanje kmetovanja, - nepripravljenost za pridobivanje znanj in povezovanje, - premalo ugodnih finančnih sredstev za naložbe, - intenzivno pridelave bo omejevala naravne načine kmetovanja, - konkurenca EU trga, - neugodna lastniška struktura predelovalne industrije, - pretirana birokracija, - možnost sovražnih prevzemov, - premalo finančnih sredstev za investicije v dopolnilne dejavnosti, - nezaupljivost do sprememb, - opuščanje kmetijstva, - neorganiziranost, - zmanjšanje kmetijske zemlje zaradi izgradnje infrastrukture, - problem podrejanja konjunkturalnim gibanjem v evropskih deželah, - negativen demografski trend.

Ključni problemi in usmeritve

SWOT analiza kaže na naslednje ključne probleme za področje kmetijstvo in podeželje:

- velika razdrobljenost in relativno majhno število tržno usmerjenih kmetij, ki bi bile evropsko primerljive,
- prenizka motiviranost nosilcev kmetijskih dejavnosti za predelavo in finalizacijo živil v okviru kmetij ali združenih predelovalnih obratov,
- negativni demografski trendi na podeželju,
- nestimulativno zniževanje cen kmetijskih pridelkov in živil,
- slaba povezanost podeželja z urbanimi središči,
- oddaljenost večjih trgov za direktno prodajo živil,
- nizek delež ekoloških kmetij, katerih porast beležijo v razvitem svetu,
- premalo finančnih sredstev za celoten kompleks dejavnosti na podeželju (kmetijstvo, dopolnilne dejavnosti, svetovalna služba, infrastruktura, izobraževanje),
- nizka izobrazbena raven nosilcev kmetijskih dejavnosti,
- premajhna podjetnost prebivalcev podeželja,
- premajhna povezanost kmetijstva s turizmom in predelovalno industrijo,

- preslabo promovirane ali neprepoznave in neuveljavljene blagovne znamke (vina iz prleških goric, tunka, ajdov krapec, prleška gibanica).

Kmetijstvo s svojimi dejavnostmi prevzema neposredno nalogo skrbnika kulturne krajine in garanta ohranjanja kakovostnega življenjskega prostora. Razvoj podeželja je postal v novejšem času splot kmetijske, prehranske in okoljske politike. Vse so naravnane v smeri zagotavljanja kvalitetne, zdrave hrane in ohranjanja vitalnega življenjskega okolja s posebnim poudarkom na zaščiti naravnih virov.

Lokalno okolje ima zelo omejen vpliv na oblikovanje kmetijske politike, vendar je pomembno, da pri načrtovanju razvojnih projektov upošteva trajnostni socialno ekonomski razvoj, ki upošteva celostni razvoj podeželja v harmoniji med človekom in njegovim naravnim okoljem. Zato mora zagotavljanje pogojev za dolgoročno blaginjo prebivalstva upoštevati potrebo po skrbnem ravnanju z naravnimi viri in kulturno dediščino Prlekije.

Tako bomo s spodbujanjem izobraževanja prebivalcev podeželja, s hitrejšim uvajanjem predelave v kmetijska gospodarstva in večjimi ekonomskimi vlaganji v perspektivne storitvene in kmetijske dopolnilne dejavnosti, dosegli ugodne demografske trende, kateri so neogiben pogoj za ohranjanje privlačne kulturne krajine in pestrega življenjskega utripa na podeželju. Zapisano je njuno potrebno in hkrati težko uresničljivo, če za to ne bo poskrbela država.

4.2.4 Človeški viri

Analiza stanja

4.2.4.1 Demografske značilnosti

Na obravnavanem območju živi 56.826 ljudi, pri čemer je povprečna gostota poseljenosti 104,12 prebivalcev na km², kar je nad povprečjem gostote poselitve v Sloveniji, ki znaša 99 prebivalcev na km², nad povprečjem regije Pomurje, ki znaša 92 prebivalcev na km² in pod povprečjem regije Podravje, kjer znaša gostota poseljenosti 147 prebivalcev na km².

Če pogledamo demografske kazalnike, kot so naravni, selitveni in skupni prirast na 1000 prebivalcev vidimo, da so trendi v povprečju negativni. Naravni prirast je v vseh občinah, razen v občinah Ljutomer, Radenci in Sv. Jurij ob Ščavnici, negativen, kar je podobno kot v Sloveniji (-0,3 na 1000 prebivalcev), vendar je povprečje za obravnavano območje (-2,3 na 1000 prebivalcev) nad državnim povprečjem ter pod povprečjem v Pomurju (-2,9 na 1000 prebivalcev) in nad povprečjem v Podravju (-1,9 na 1000 prebivalcev).

Umrljivost dojenčkov na obravnavanem območju je 10,6 mrtvorojenih na 1000 prebivalcev in je nad državnim povprečjem, ki znaša 9,3 mrtvorojenih na 1000 prebivalcev. Število živorojenih otrok znaša 8,4 živorojenih otrok na 1000 prebivalcev, kar je pod državnim povprečjem, ki znaša 9 živorojenih otrok na 1000 prebivalcev.

Spodbuden pa je podatek, da je skupni prirast na 1000 prebivalcev na obravnavanem območju kar 3,3 osebe na 1000 prebivalcev in je nad državnim povprečjem, ki znaša 0,7 osebe na 1000 prebivalcev. Pozitiven trend je zaradi selitvenega prirasta med občinami, pri čemer močno izstopa občina Razkrižje, ki ima skupni prirast 11,1 na 1000 prebivalcev, vse ostale občine beležijo enak ali manjši prirast, kot je državno povprečje.

Glede na starostno sestavo prebivalstva je na obravnavanem območju 8.873 prebivalcev starih od 0-14 let, kar predstavlja 15,5 % vsega prebivalstva območja in 8.280 prebivalcev, starih nad 65 let, kar predstavlja 14,5 % vsega prebivalstva območja. Oba kazalnika sta nad državnim povprečjem.

Zanimiv je tudi indeks staranja. Primerjava med leti december 2001 in junij 2004 kaže, da se je indeks staranja povečal v vseh občinah obravnavanega območja, saj se je povprečna starost iz leta 2001, ko je znašala 39,2, do junija 2004 povečala na 41,6 let. Tako znaša indeks staranja za obravnavano območje 136,3, kar je nad slovenskim povprečjem (110,1) in nad povprečjem regije Pomurje (131,6). Največji indeks staranja beležijo občine Ljutomer (151,9), Veržej (146,5) in Ormož (140,1).

4.2.4.2 Trg dela

Na območju Prlekije delujeta v okviru Območne službe Murska Sobota Urad za delo Gornja Radgona in Urad za delo Ljutomer, v okviru Območne službe Ptuj pa Urad za delo Ormož, ki v sklopu Zavoda RS za zaposlovanje delujejo kot podporne institucije na trgu dela za območje Prlekije ter so hkrati tudi edine tovrstne institucije. Predvsem primanjkuje institucija, ki bi se ukvarjala z načrtnim zagotavljanjem kadrov, ki jih območje potrebuje.

Po podatkih Statističnega urada RS iz leta 2004 je na obravnavanem območju bilo 18.554 aktivnega prebivalstva, kar je 2,3 % celotnega aktivnega prebivalstva v državi. Največji delež delovno aktivnega prebivalstva (81,8 %) je zaposlenega pri drugih delodajalcih, 18,2 % pa je samozaposlenih. Od tega je zanimiv podatek, da je v deležu samozaposlenih kar 68,8 % kmetov.

Povprečna stopnja registrirane brezposelnosti na obravnavanem območju je po podatkih Umarja iz leta 2005 znašala 12,7 %, kar je nad državnim povprečjem, ki je 10,6 %. Povprečen delež registrirane brezposelnosti na obravnavanem območju pa je v primerjavi s sosednjima regijama Pomurje (16,8 %) in Podravje (14,6 %) pod njunima povprečnima deležema. Povprečni delež žensk med nezaposlenimi v obravnavanem območju je kar 52,4 %, kar je nad slovenskim povprečjem, ki znaša 51,3 %.

Največji delež brezposelnih po stopnji izobrazbe na dan 31.03.2006 predstavlja I. stopnja izobrazbe (1287 brezposelnih), sledita pa ji V. stopnja (854 brezposelnih) in IV. stopnja (773 brezposelnih). To pomeni, da jih je od skupnega števila 3.315 brezposelnih, kar 38,8 % s I. stopnjo izobrazbe. Od skupnega števila brezposelnih pa je 3,4 % s VII. stopnjo izobrazbe. Največji delež brezposelnih po starosti predstavlja starostna skupina med 40 in 50 let.

Podatki o številu potreb po delavcih kažejo, da je bilo decembra 2005 5.004 potreb po delavcih na območju Prlekije, od tega na območju UE Gornja Radgona 2.226, UE Ormož 1.545 in UE Ljutomer 1.233. Največ potreb po delavcih je bilo v naslednjih dejavnostih: predelovalne dejavnosti (2.408), gradbeništvo (504), trgovina in popravila motornih vozil (466), izobraževanje (404), gostinstvo (255), promet, skladiščenje in zveze (221), nepremičnine, najem in poslovne storitve (207), kmetijstvo, lov in gozdarstvo (200) ter zdravstvo in socialno varstvo (133). Iz podatkov lahko vidimo neskladje na trgu dela.

4.2.4.3 Izobraževanje in izobrazbena struktura

Če pogledamo kazalnik prebivalstva, starega 15 let ali več, po strukturi izobrazbe vidimo, da je 0,9 % prebivalstva (glede na skupno število 47.040) na obravnavanem območju brez izobrazbe, z osnovnošolsko izobrazbo je 41,2 % prebivalstva, s srednješolsko izobrazbo jih je 51,2 %, z višješolsko izobrazbo 3,7 %, univerzitetno izobrazbo 3,6 % in s podiplomsko izobrazbo jih je 0,3 %. V primerjavi s slovenskim povprečjem je delež prebivalstva brez izobrazbe in z osnovnošolsko izobrazbo nad slovenskim povprečjem, v deležu ostalih stopenj izobrazbe, pa smo pod slovenskim povprečjem, kar kaže na izredno nizko izobrazbeno strukturo prebivalstva na obravnavanem območju.

V dejavnosti predšolske vzgoje in izobraževanja je v šolskem letu 2003/2004 na obravnavanem območju delovalo 26 vrtcev, ki jih je obiskovalo 1.457 predšolskih otrok, kar je 2,6 % vseh v vrtec vključenih predšolskih otrok v državi. Nadalje beležimo 22 osnovnih šol (19 z rednim programom, 3 s prilagojenim programom), ki jih je v letih 2003/2004 obiskovalo 5.081 otrok, kar je 2,9 % vseh osnovnošolskih otrok v državi. Na obravnavanem območju so tri srednje šole (Ormož, Ljutomer in Radenci), pri čemer je opaziti pomanjkanje še drugih srednješolskih in visokošolskih programov, ki bi bili prilagojeni potrebam okolja ter bi pozitivno vplivali na neskladje trga delovne sile ter posledično na boljše zaposlitvene možnosti mladih, hkrati pa mlade spodbudili, da ostajajo oziroma se vračajo v domače okolje. Zaradi pomanjkanja ustreznih izobraževalnih programov tako na srednjem kot visokošolskem nivoju, se večina dijakov in študentov vozi oziroma stanuje v kraju izobraževanja, s čimer se poveča pritisk na finančne možnosti družin.

V Prlekiji delujejo tudi 3 glasbene šole, ki imajo sedeže v treh Upravnih enotah, UE Gornja Radgona, Ljutomer in Ormož.

Iz Popisa 2002 je razvidno, da je 32,3 % prebivalstva vključenega vsaj v eno obliko izpopolnjevanja, kar je pod državnim povprečjem, ki znaša 37,3 %. V večini ta izobraževanja izvajajo Ljudske univerze, ki se nahajajo v občinah Ormož, Ljutomer in Gornja Radgona. Iz analize stanja na trgu delovne sile lahko povzamemo, da so tudi dopolnilni izobraževalni programi, ki so namenjeni pridobivanju dodatnih znanj oziroma prekvalifikaciji, neusklajeni z dejanskimi potrebami v okolju. Razlogi za to so sistemsko pogojeni na eni strani, po drugi strani pa so tudi ljudje, predvsem starejši in nižje izobraženi zelo nezainteresirani za kakršno koli dodatno izobraževanje. Smiselno bi bilo, da bi se ti dopolnilni programi razvijali skladno z razvojnimi prioritetami, saj bi na tak način lahko trg delovne sile zadostil potrebam vodilnih gospodarskih panog oziroma razvojnim usmeritvam.

4.2.4.4 Zdravstvo

Za prebivalstvo na obravnavanem območju je značilna nadpovprečna stopnja umrljivosti in slabo splošno zdravstveno stanje prebivalstva, kar je tudi značilno za regiji Pomurje in Podravje. Razlike so opazne tudi med spoloma. Umrljivost je višja pri moških kot pri ženskah. V večini primerov ljudje največ umirajo zaradi treh osnovnih vzrokov: neoplazme (novotvorbe), bolezni obtočil in poškodb, zastrupitve ter drugih zunanjih vzrokov.

Na obravnavanem območju obstajajo 3 javni zdravstveni domovi, ki se nahajajo v občini Gornja Radgona, Ljutomer in Ormož. Omenjeni zdravstveni domovi imajo skupaj še 10

dislociranih enot (ambulante) splošne prakse in 4 dislocirane enote zobozdravstva. Na območju delujejo še 4 koncesionarji na področju splošne prakse ter 5 koncesionarjev na področju zobozdravstva. V občini Ormož deluje javna bolnišnica, ki je specializirana za zdravljenje duševno motenih oseb starejših od 18 let.

V občini Ormož imata koncesijo tudi 2 patronažni sestri. Prebivalcem pa so dostopne tudi zdraviliške storitve znotraj term v Radencih in Banovcih.

Analiza lekarniških dejavnosti kaže, da na območju deluje 6 lekarn javnega značaja in 2 koncesionarja.

Kljub solidni mreži zdravstvenih storitev lahko rečemo, da je za obravnavano območje značilno slabo zdravstveno stanje prebivalstva. Ključni razlogi za to so slabše socialno stanje prebivalstva, brezposelnost in slaba izobrazbena struktura prebivalstva, zato je pomembno, da se prebivalstvo intenzivno osvešča o pomembnosti skrbi za lastno zdravje.

4.2.4.5 Sociala

Na obravnavanem območju delujejo 3 Centri za socialno delo, ki pokrivajo območje v UE Gornja Radgona, Ljutomer in Ormož. Za potrebe ljudi s posebnimi potrebami delujejo 3 varstveno-delovnih centri: VDC Ljutomer, VDC Gornja Radgona in VDC Ormož. V Lukavcih deluje socialno varstveni zavod, ki nudi storitve ljudem s posebnimi potrebami ter starejšim osebam.

Nadalje obstajata dva socialno varstvena zavoda, namenjena institucionalnemu varstvu starejših oseb. Zavoda se nahajata v Ljutomeru in Ormožu, s slednjim opravlja koncesionar. Na območju deluje tudi Varna hiša, ki ima svojo lokacijo v občini Ljutomer.

Na področju socialnega varstva pa je tudi dobro razvita mreža humanitarnih društev, ki pomagajo ljudem v stiski.

Kljub institucijam, ki se nahajajo na obravnavanem območju občutno primanjkuje programov, s katerimi bi vplivali na osebni razvoj prebivalstva ter s tem posledično na manj konfliktov tako v družinah kot v splošnem družbenem življenju. Primanjkuje programov tudi za pomoč mladim družinam, ki se velikokrat ne znajdejo v obveznostih službe in obveznostih družine ter otrokom in ženskam, ki so žrtve nasilja.

4.2.4.6 Dvig kakovosti življenja

Za dvig kakovosti življenja prebivalstva pa sta pomembni še dve vsebini, ki lahko kakovostno vplivata na kreativno in aktivno preživljanje prostega časa, kar ima za posledico boljše duševno in fizično zdravje oziroma počutje prebivalstva, to sta kultura in šport.

4.2.4.7 Kultura

Prlekija ima bogato kulturno dediščino (cerkve, kapelice, kužna znamenja, gradovi, običaji, poslikave...), ki je na obravnavanem območju ohranila avtentičnost in pristnost. Prebivalstvo se tega kulturnega potenciala ne zaveda v zadostni meri, zato ga tudi ne sprejema kot pomemben družbeni in duhovni kapital. Ohranjanje kulturne dediščine ni samo ohranjanje

starih običajev in navad ter spomenikov, ampak predstavlja spremembo odnosa do identitete prebivalstva določenega območja.

Zato je pomembno, da s profesionalno revitalizacijo ter ustrezno in strokovno promocijo kulturne dediščine med lokalnim prebivalstvom in obiskovalci ustvarimo pogoje za učinkovito spremembo odnosa družbe do teh dragocenosti in tako vplivamo na ohranitev in prenos teh vrednot tudi na poznejše generacije.

Na obravnavanem območju delujejo različne institucije, v katerih se odvijajo raznovrstni kulturni dogodki. Območje beleži 14 Kulturnih domov, 4 Splošne knjižnice, 6 muzejev, 5 kinodvoran ter 5 večnamenskih dvoran, kjer se izvajajo različne kulturne prireditve.

Občina Ljutomer je ustanovila javni zavod Splošna knjižnica Ljutomer, ki izvaja dejavnosti knjižničarstva, muzeja, galerije, kinematografske dejavnosti ter gospodari z Domom kulture Ljutomer.

Na območju deluje 70 kulturnih društev, ki se v večini ukvarjajo z ljubiteljsko kulturo in so vključena v Javni sklad ljubiteljskih kulturnih dejavnosti, ki se delno financira tudi iz občinskih proračunov.

Kljub institucijam in društvenemu življenju pa le-te ne zadoščajo za polno in kakovostno kulturno življenje prebivalstva, ki bi izboljšalo duhovno počutje ljudi na eni strani, po drugi strani pa pozitivno vplivalo na kreativnost in ustvarjalnost vse populacije, predvsem pa mladih. Dejstvo je, da je kultura izraz človekovega duhovnega obstoja in vpliva na oblikovanje neke skupnosti ter njene identitete, s tem pa pomembno vpliva k razvoju le-te.

4.2.4.8 Šport

K dvigu kakovosti življenja prebivalstva močno vplivajo tudi športni programi in ustrezna športna infrastruktura, ki jo le-ti koristijo v svojem prostem času ali tudi profesionalno. Na obravnavanem območju se nahaja 14 športnih dvoran, 20 šolskih telovadnic in 107 nepokritih igrišč, ki so namenjena različnim športom. V občinah Ormož, Ljutomer in Radenci so tudi zunanji bazeni, med tem ko je notranji bazen samo v občini Ormož. Iz tega podatka so izvzeta termalna kopališča, saj le-ta nimajo rekreativnega značaja. Nadalje ima območje tudi igrišča za tenis, 3 športna strelišča, poligon za skejtanje, ki se nahaja v občini Gornja Radgona ter hipodrom v Ljutomeru. Na območju so še termalna kopališča in igrišče za minigolf in golf, ki je locirano v občini Veržej. Pomembno je tudi omeniti, da je aktivno tudi društveno športno udejstvovanje, saj območje pokriva 128 športnih društev, ki skrbijo za popularizacijo in razvoj športnih panog v lokalnem okolju.

Gibanje in fizična aktivnost sta eni izmed osnovnih človekovih potreb, zato je pomembno, da se zagotovi športno udejstvovanje vseh prebivalcev v vseh vremenskih razmerah in v vseh letnih časih. Vzpodbujati je potrebno razvoj različnih športnih panog, predvsem na rekreativnem nivoju, ki pomembno vpliva na splošno zdravstveno stanje prebivalstva.

SWOT analiza za področje človeški viri

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - dobra pokritost z osnovnimi šolami in vrtci, - možnost funkcionalnega izobraževanja, - poznavanje jezikov, - obstoj mreže zdravstvenih ustanov, - dobro razvita mreža prostovoljstva na področju zdravstva in sociale, - bogata in ohranjena kulturna dediščina, - zadostno število nezazidanih površin za različne namene, - pestrost bivalnega okolja in prostora, - aktivno delovanje različnih društev in skupin na vseh področjih, - zadovoljliva pokritost s športno infrastrukturo. 	<ul style="list-style-type: none"> - šibka osveščenost ljudi in slabo splošno socialno stanje prebivalstva, - slaba izobrazbena struktura prebivalstva - majhne zaposlitvene možnosti na področju Prlekije in problem brezposelnosti, - pomanjkanje ustrezno usposobljenega kadra, - neprilagojeni izobraževalni programi specifičnim potrebam v okolju, - pomanjkanje izobraževalnih programov za dopolnilne dejavnosti na kmetijah, - šibka povezanost med posameznimi področji (gospodarstvo, turizem, šport, izobraževanje, kultura...), - premalo izkoriščena športna infrastruktura, - pomanjkljivo ter slabo vzdrževanje nekaterih obstoječih javnih objektov in površin, - pomanjkanje interesa za podjetništvo, - pomanjkanje finančnih virov za razvoj dejavnosti, ki dvigajo kakovost življenja.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - občinsko, regijsko in preko-mejno (mednarodno) povezovanje različnih institucij na raznih področjih človekovega udejstvovanja, - možnost zaposlovanja in samozaposlovanja (nova delovna mesta), - razvoj in nadgradnja infrastrukture, - razvoj novih oblik izobraževanja in spodbujanje vseživljenjskega učenja, - uvedba dodatnih oblik izobraževanja za dopolnilne dejavnosti na kmetijah, - ekološka pridelava hrane kot način zaposlitve oziroma dopolnilne dejavnosti na kmetijah, - oblikovanje skupne štipendijske sheme, - razvoj turistične ponudbe z vključevanjem kulturne in naravne dediščine ter njeno skupno trženje, - črpanje sredstev iz EU in drugih finančnih virov, - izboljšanje organizacije dela na posameznih področjih. 	<ul style="list-style-type: none"> - »beg možganov«, - nefleksibilnost izobraževalnega sistema, - visoki stroški izobraževanja, - neskladnost pri financiranju določenih programov, - povečanje malodušja in apatičnosti posebni družbenih skupin, - zmanjševanje natalitete in staranje prebivalstva, - neskladnost naložb v razvoj človeških virov, - nepovezanost gospodarstva z izobraževanjem, - Izumiranje starih običajev, - povečanje socialnih problemov in težav – odvisnost, - EU – konkurenca.

Ključni problemi in usmeritve

SWOT analiza kaže na naslednje ključne probleme za področje človeški viri:

- brezposelnost in slaba izobrazbena struktura prebivalstva,
- pomanjkanje izobraževalnih programov na srednješolskem in visokošolskem nivoju, ki bi bili prilagojeni potrebam okolja,
- nezainteresiranost ljudi za vse življenjsko učenje,
- slaba skrb prebivalstva za lastno zdravje,
- premajhna izkoriščenost obstoječe športne infrastrukture, premajhno število športnih programov za otroke in ženske ter pomanjkanje ustrezne infrastrukture za izvajanje raznovrstnih športnih programov,
- nepovezanost gospodarstva, turizma, športa in izobraževanja,
- pomanjkanje ustvarjalnosti, kreativnosti in inovativnosti na vseh področjih,
- slaba promocija kulture in kulturne dediščine.

Področje človeških virov je eno najzahtevnejših in hkrati najpomembnejših področij vsakega geografskega območja in tudi razvojnega obdobja. Ljudje smo ključni igralci in generatorji uspeha, zato moramo poskrbeti, da se bomo v okolju, kjer živimo in delamo, dobro počutili ter aktivno prispevali. Zato je toliko bolj pomembno, da z določenimi vzvodi poskrbimo za dvig kakovosti življenja na eni strani ter za dostopnost do tistih dobrin, ki so nujne za življenje na drugi strani. Vlaganja v človeške vire so dolgoročna in izredno nepredvidljiva naložba, ki je težko merljiva, a se vedno obrestuje. S pravim pristopom, ki se začne v predšolskem obdobju, ne učinkujemo samo na posameznika, ampak na celotno generacijo.

4.2.5 Okolje in infrastruktura

Analiza stanja - okolje

Kakovost življenja prebivalcev podeželja temelji na uvajanju gospodarskih dejavnosti, ki izhajajo iz lokalnih virov in dobrin in niso v nasprotju z varovanjem okolja. Cilj razvitih družb mora biti v enaki meri uresničljiv tako prebivalcem podeželja kot mesta. Gre predvsem za opremljenost podeželja s komunalno infrastrukturo in drugim ter posledično za ohranjanje naravne dediščine.

Povišana umrljivost in krajša življenjska doba prebivalcev Prlekije v primerjavi z drugimi območji ostaja dejstvo, katerega lahko spremenimo le z odločnim uresničevanjem okoljsko naravnane razvojne strategije.

4.2.5.1 Vodooskrba

Pomemben doprinos k izboljšanju stanja okolja v preteklem programskem obdobju ima Slovenski kmetijsko okoljski program – SKOP. Ta je že daljše obdobje spodbujal okolju manj škodljive tehnike kmetovanja. Z uresničevanjem zahtev nitratne direktive pa je okoljsko naravnana kmetijska politika bistveno ublažila velik negativni doprinos izpiranja nitritov v podtalnico.

Kljub temu imamo v Prlekiji na nekaterih vodnih zajetjih občasno slabo kakovost pitne vode, ki presega mejne vrednosti v večih kazalcih onesnaženosti. Vzrok za to je tudi v neizgrajenih kanalizacijskih omrežjih in nedefiniranih vodovarstvenih območjih.

Črpališča vode za potrebe prebivalstva na obravnavanem območju se nahajajo v Lukavcih, Moti (obe napajata Občine Ljutomer, Veržej in Križevci), Apačah (Občino Gornja Radgona) in Mihovcih (Občino Ormož in delno občino Ljutomer, voda se črpa iz Drave in podtalnice z sistemom umetnega bogatenja podtalnice), vendar pa obstoječe kapacitete vodohranov, zaradi značilne konfiguracije oskrbovanega območja, niso zadostne za optimalno obratovanje črpališč ter enakomerno oskrbo vseh potrošnikov. Zaradi dotrajanosti primarnih vodov prihaja tudi do velikih vodnih izgub. V splošnem je vodooskrba na področju Prlekije precej slaba. Po razpoložljivih podatkih je na obravnavanem območju približno 1.062 km izgrajenega vodovoda.

4.2.5.2 Odpadki

Nesmotno gospodarjenje z naravnimi viri je prisotno na več področjih. Resen problem predstavljajo tudi velike količine odpadkov, neustrezna urejenost odlagališč ter divja odlagališča, ki povzročajo onesnaženost okolja.

Zaznan je trend zmanjševanja količine odpadkov po manjših občinah v letih 2001 – 2004 in povečevanje količine odpadkov v večjih občinah (Gornja Radgona, Ljutomer, Ormož). V Prlekiji deluje sanirano odlagališče nenevarnih odpadkov Dobrava-Ormož (ločeno zbiranje in sortiranje odpadkov), med tem ko ostale občine odvažajo odpadke na odlagališče v Puconce. Vse občine na obravnavanem območju imajo urejeno zbiranje odpadkov, ki se praviloma ločujejo že pri izvoru oziroma pri povzročitelju odpadkov. Prav tako je organizirano tudi zbiranje nevarnih in kosovnih odpadkov

4.2.5.3 Odvajanje in čiščenje odpadnih voda

Kljub izgradnji kanalizacijskih sistemov in čistilnih naprav je območje Prlekije, z deležem 22,51 % prebivalstva priključenega na javno kanalizacijsko omrežje, daleč pod državnim povprečjem (49,9 %), kar je tudi posledica razpršene gradnje ter finančno visokih izdatkov za izgradnjo kanalizacijskega omrežja, ki bremenijo občinske proračune. Po razpoložljivih podatkih je do sedaj izgrajenih približno 70 km kanalizacijskega omrežja.

Na območju deluje več čistilnih naprav, od tega tri rastlinske čistilne naprave, ki so locirane v Veliki Nedelji, Sv. Tomažu ter na deponiji Dobrava-Ormož in dve mehanski čistilni napravi, ki se nahajata v Ormožu in Ljutomeru. Na slednjo so vezane tudi okoliške vasi ter občini Veržej in Križevci. Na novo je zgrajena čistilna naprava v občini Gornja Radgona, namenjena čiščenju odpadnih voda na Apaškem polju, ki je pomemben vodonosnik, za katerega vlada pripravlja uredbo, ki bo določevala območje vodovarstvenih pasovih ter režime poseganja v prostor na tem območju, mesto Gornja Radgona pa še nima rešenega problema odvajanja in čiščenja odpadnih voda.

Prebivalstvo, na področju neizgrajenega kanalizacijskega omrežja, rešuje problem odvajanja odpadnih voda individualno in največkrat nestrokovno in neustrezno, kar vodi do dodatnega onesnaževanja okolja.

4.2.5.4 Trajnostna energija

Obnovljivi viri energije so pomemben vir primarne energije tako v Sloveniji kot v svetu, povečanje njihovega deleža pa je ena od prioritet energetske in okoljske politike tako EU kot države Slovenije.

Delež obnovljivih virov energije v državi je v letu 2003 znašal 10,8 %. Zanimivo je, da je leta 2000 ta delež v državi znašal 11,9 %, v EU-15 pa le 5,5 %. Iz tega je razvidno, da predstavljajo obnovljivi viri energije v naši državi pomemben vir primarne energije.

Na območju Prlekije je več razpoložljivih virov trajnostne energije in sicer: lesna biomasa, rastlinska biomasa, geotermalna energija (že izkoriščajo v termah Banovci in Radenci), hidroenergija (reka Mura) in sončna energija. Zaradi navedenega je možno predvideti, da bo Prlekija v naslednjih 10 letih uporabljala 60 % obnovljivih virov energije v skupni energetski porabi.

Ključni problem nizke rabe trajnostne energije je v slabi promociji, posledično slabi ozaveščenosti ljudi in lokalnih skupnosti ter v pomanjkanju ustreznih lastnih finančnih sredstev za projekte na tem področju.

Analiza stanja - infrastruktura

4.2.5.5 Cestna infrastruktura

Slabo razvita infrastruktura je splošni pokazatelj nerazvitosti okolja, katerega najbolj občuti lokalno prebivalstvo.

Na območju Prlekije je velika obremenitev državnih cest, predvsem na območju občin Gornja Radgona in Radenci. To stanje se bo izboljšalo z izgradnjo avtoceste. Zelo velik lokalni promet je zaznati med Ljutomerom, Križevci in Veržejem, ki s več kot 6.000 vozili na dan presega povprečje lokalnih cestnih povezav v Sloveniji, ravno tako tudi cesta med Ormožem in Ptujem.

Območje Prlekije ima skupaj 159,10 kilometrov državnih cest, od tega jih poteka največ skozi občino Ormož (48 km), sledita pa občini Gornja Radgona (27 km) in Ljutomer (23 km). Vse državne ceste na območju Prlekije so v celoti asfaltirane. Območje ima tudi 383 kilometrov lokalnih cest, od tega jih je največ v občini Ormož (123 km) ter 937 kilometrov javnih poti, ki jih je prav tako največ v občini Ormož (357 km). 96,15 % vseh lokalnih cest v Prlekiji je asfaltiranih, javnih poti pa le 54 %.

Območje Prlekije ima tudi 71,81 kilometrov državne meje.

4.2.5.6 Telekomunikacijsko omrežje

Ponudba telekomunikacijskih storitve se neprestano širi. Na območju celotne Prlekije je omogočen telefonski priključek, pri katerih se naglo povečuje število digitalnih priključkov. Večja naselja z okolico imajo omogočen dostop do široko pasovnega interneta preko ADSL priključkov, optičnih kablov ali kabelskih sistemov.

Kabelska televizija je lokalno pokrita v občinskih središčih in se širi tudi v ostala bližnja naselja.

Pokritost z mobilno telefonijo je že domala popolna za GSM tehnologijo, medtem ko je pokritost z UMTS signalom zaenkrat zožena le na manjša območja mest.

Območje pa je skoraj v celoti pokrito tudi z poštnimi storitvami.

SWOT analiza za področje okolje in infrastruktura

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - ločeno zbiranje odpadkov, - velike rezerve območja v energetskih virih in resursih (lesna biomasa, bioplin, rastlinje, geotermalna energija), - vodni viri (reka Mura), - nadpovprečno število sončnih dni, - razvejanost prometne infrastrukture, - obmejna lega in ustrezno gosta mreža mejnih prehodov, - velike možnosti za razvoj kolesarskih in drugih poti, - bližina avtoceste, - skoraj popolna pokritost z mobilno telefonijo, - manj zahtevne reliefne in morfološke prilike za širitev brezžičnih in kabelskih telekomunikacijskih sistemov, - strnjena poselitev v nižjih delih Prlekije. 	<ul style="list-style-type: none"> - divja odlagališča, - velika ranljivost vodnih virov in onesnaženost voda, - neosveščenost prebivalstva, - razpršenost območij za komunalno infrastrukturo, - intenzivno kmetijstvo, - nizek odstotek kanalizacije in čistilnih naprav ter dotrajanost vodovodnega omrežja in s tem povezane velike vodne izgube, - energetska odvisnost od uvoza energije, - slabo črpanje EU sredstev za področje varovanja okolja, - dotrajanost infrastrukture, - preobremenjenost cest, - neusklajenost kategorizacije zemljišč z dejanskim stanjem v naravi in neurejena lastništva, - neustrezno prostorsko planiranje v preteklosti, - nestabilna in neusklajena zakonodaja.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - potenciali reke Mure, - ekološko kmetovanje, - posodobitev vodnega sistema in zmanjšanje vodnih izgub, - osveščanje ljudi iz področja varovanja okolja, - podjetniški pristop k predelavi odpadkov, - izraba sončne energije, - večja raba obnovljivih virov energije (lesna biomasa, bioplin, geotermalna energija....), - energetska izraba odpadkov, - možnost črpanja EU sredstev za okoljske projekte, - čezmejne povezave, - ureditev cest, - brezžične informacijske povezave, - oživljanje starih mestnih jeder, - usklajeno prostorsko planiranje. 	<ul style="list-style-type: none"> - onesnaževanje podtalnice vodotokov, - ogrožanje zdravja prebivalstva, - zapuščenost gramoznic – priložnost za divja odlagališča, - pomanjkanje lastnih finančnih sredstev za izvajanje okoljskih projektov, - slaba zainteresiranost ljudi, - necelovit pristop k izgradnji prometne in informacijske infrastrukture, - zmanjšanje tranzitnega turizma zaradi avtoceste, - povečanje negativnih vplivov na okolje, - pritisk urbanizacije na podeželski prostor, - nadaljevanje drobitev občin, - širitev degradiranih območij.

Ključni problemi in usmeritve

SWOT analiza kaže na naslednje ključne probleme za področje okolje in infrastruktura:

- velik pritisk človeka na omejene naravne vire (pitna voda) zaradi urbanizacije in razvoja gospodarskih dejavnosti,
- ogrožanje kakovostne pitne vode zaradi negativnih vplivov intenzivnega kmetijstva in industrije,
- dotrajanost vodovodnega omrežja,
- premajhen delež območja je pokrit s kanalizacijskimi sistemi in čistilnimi napravami,
- prenizka raba obnovljivih virov energije,
- slaba osveščenost ljudi za varovanje okolja,
- pomanjkanje finančnih sredstev za okoljske projekte,
- preobremenjenost in dotrajanost cest,
- neurejeno lastništvo,
- nekontrolirana in nestrokovna urbanizacija podeželja.

Kljub najrazličnejšim sanacijskim ukrepov v okolju, stanje še zmeraj ni zadovoljivo, saj so intenzivni posegi v okolje degradirali določena območja. Zaradi tega so predvsem ogroženi vodni viri, ki so nujno potrebna dobrina. Zato moramo v prihodnje poskrbeti za štiri ključne stvari: 1) da bodo vsi posegi v okolje dobro premišljeni in izvedeni na naravi prijazen način, 2) da bomo degradirana območja ponovno revitalizirali s sonaravnimi postopki, 3) nenehno osveščali vse prebivalstvo o pomembnosti skrbi za naravno bivalno okolje ter 4) skrbeli za varčevanje z energijo in uporabo obnovljivih virov energije.

Velikokrat prihaja do konflikta med skrbjo do okolja in izgradnjo infrastrukture, ki je osnovnega pomena za prebivalstvo in za čas, v katerem živimo. Vendar je zmeraj potrebno razmišljati, da je sonaraven in uravnotežen način poseganja v okolje edini trajnosten in smiseln.

4.2.6 Območno razvojno partnerstvo - javna uprava

Analiza stanja

Javna uprava je pomemben segment družbe, ki mora biti produktiven dopolnjujoči se del razvoja. Pojem javne uprave vključuje tako zaposlene v državni upravi in v upravah lokalnih skupnosti kot tudi v javnih agencijah in javnih zavodih (Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, Zavod za zdravstveno zavarovanje, Zavod za zaposlovanje, Zavod za šolstvo, Zavod za gozdove idr.). Število zaposlenih v javni upravi se je od leta 1991 do sedaj povečalo iz različnih razlogov (osamosvojitve, oblikovanje lokalne samouprave, vključevanje v EU).

V obdobju od leta 1996 do 2002 se je v Sloveniji število zaposlenih v javni upravi povečalo za 21,7 %, v celotnem javnem sektorju za 21,6 %, medtem ko se je število zaposlenih v zasebnem sektorju vse do leta 1999 zmanjševalo. Tudi po tem letu je bila rast zaposlovanja v zasebnem sektorju počasnejša kot v javnem sektorju. Dosežena raven zaposlenosti v javnem sektorju sama po sebi ni problem, saj bistveno ne odstopa od ravni v drugih državah. Bistvo problema je, da za nadaljnjo hitro rast zaposlovanja v javnem sektorju na ravni države ni več niti funkcionalnih potreb, niti ekonomskih možnosti, zato je potrebno sprejeti jasne odločitve in

aktivno politiko za povečanje učinkovitosti v javni upravi.

V državni upravi je bilo septembra 2002 zaposlenih 32.002 in v upravah lokalnih skupnosti 3.733 javnih uslužbencev, kar je predstavljalo 4 % delovno aktivnega prebivalstva v Sloveniji.

V javni upravi je bilo na območju Prlekije leta 2002 zaposlenih 765 javnih uslužbencev, kar je predstavljalo 4,3 % delovno aktivnega prebivalstva na območju Prlekije (število vsega delovno aktivnega prebivalstva je bilo v tem letu 17.569). Leta 2004 pa se je število znižalo tako, da je bilo vseh zaposlenih v javni upravi na območju Prlekije 693. To število je ostalo nespremenjeno tudi v letu 2005, kar pomeni, da se je zaposlovanje v javni upravi na območju Prlekije umirilo kljub temu, da je bilo vsega delovno aktivnega prebivalstva v tem letu 20.580. Tako lahko ugotovimo, da se je delež zaposlenih v javni upravi na območju Prlekije znižal iz 4,3 % (leta 2002) na 3,4 % (leta 2004 in 2005). To je tudi v skladu z nacionalnimi priporočili o nižanju zaposlenih v javni upravi.

Zmanjševanje je bilo doseženo s centralizacijo državnih služb na sedežih statističnih regij in ukinjanjem le-teh na sedežih upravnih enot. Zaradi tega je odšel visokoizobraženi kader, ki po sedanjih trendih ne bo nadomeščen z zaposlovanjem z območja Prlekije. Posledično s tem se je zmanjšala tudi dostopnost do javnih storitev, čeprav smo na te posledice ves čas opozarjali.

SWOT analiza za področje javna uprava

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - izkušen in izobražen kader, - ustanovljeno območno partnerstvo, - sodelovanje lokalnih skupnosti in državnih organov, - poslovni prostori na enem mestu. 	<ul style="list-style-type: none"> - preobremenjenost zaposlenih, - neenotnost postopkov, - togi, zapleteni, preobsežni in dolgotrajni postopki in delo na projektih, - ni vzpostavljena e-uprava, - predragi programi in informacijski sistem, - majhne občine nimajo pokritih vseh služb, - menedžment uprave, - neustrezno plačilo zaposlenih v javni upravi, - šibka kadrovska struktura zaposlenih v manjših občinah, - predrago usposabljanje.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - e-uprava, - poenostavitev postopkov, - reševanje skupnih problemov (skupni odloki, inšpekcijske službe, projekti), - informatizacija (skupni spletni portal na območju Prlekije), - usposabljanje javnih uslužbencev, - usposabljanje uporabnikov e-uprave, - decentralizacija uprave, - standardizacija upravnih postopkov, - občan uredi vse na enem mestu (npr. e-VEM), - uvajanje orodij za razvoj in kakovost dela. 	<ul style="list-style-type: none"> - ni stika z uporabniki (e-uprava), - centralizacija, - neuskklajenost v vsebinah in terminih na območju Prlekije, - pomanjkanje lastnih sredstev pri kandidiranju za projekte, - odhod kakovostnih kadrov (fluktuacija), - zakonski predpisi (združevanje upravnih enot), - finančna obremenitev občin pri decentralizaciji, - drobitev občin.

Ključni problemi in usmeritve

SWOT analiza kaže na naslednje ključne probleme za področje javna uprava:

- šibka kadrovska struktura zaposlenih v javni upravi,
- velik prenos odgovornosti na lokalne skupnosti s strani države,
- preobremenjenost zaposlenih in neustrezno nagrajevanje dela,
- neenotnost postopkov.

Eden izmed pomembnih ciljev Območnega razvojnega partnerstva, ki se je pokazal skozi pripravo strateškega dela je, da občinske uprave potrebujejo koordinacijo dela v smeri poenotenja in združevanja določenih opravil in postopkov. Nadalje ugotavljamo, da se kaže potreba po skupnem izvajanju določenih nalog ter potreba po skupni instituciji, ki bi pripravljala in vodila izvajanje skupnih projektov za območje Območnega razvojnega partnerstva.

Zaradi dosedanjega načina dela prihaja do velikih razkorakov v delovanju občinskih uprav, ki velikokrat ne premorejo ustrezno usposobljenega kadra, kateri bi postopke izpeljal kakovostno in skladno z zakonodajo in notranjimi akti. Zato je poenotenje teh postopkov na nivoju večih občin perspektiva, ki lahko naredi lokalno skupnost prožnejšo, prilagodljivejšo, cenejšo in dostopnejšo za prebivalstvo.

Ustanovitev skupnih inšpekcijskih služb na različnih področjih delovanja, strokovne službe za prostorsko načrtovanje oziroma za gospodarjenje s prostorom, strokovne službe, ki bo skrbela za poenotenje odlokov, uredb, zakonodaje na sploh in za skladno izvajanje le-teh, službe, ki bo koordinirala in izvajala projekte na območju partnerstva, skupno in načrtovano permanentno izobraževanje zaposlenih v občinskih upravah so možnosti, ki lahko naredijo partnerstvo konkurenčnejše ter uspešnejše predvsem pri dolgoročnem načrtovanju razvoja ter pridobivanju finančnih sredstev iz virov, ki so na razpolago.

4.2.7 Medregionalno sodelovanje

Analiza stanja

Obravnavano območje obsega 71,81 km državne meje, s katero meji v občini Gornja Radgona na Republiko Avstrijo ter v občini Ormož in Razkrižje na Republiko Hrvaško. Območje pa je tudi v bližini meje z Madžarsko, pri čemer pa je državna meja samo ena izmed priložnosti povezovanja, saj drugo priložnost predstavlja tudi povezovanje s sosednjima regijama, Podravje in Pomurje, ki prav tako nenehno iščeta primerne sinergije. Tako je sam geografski položaj velika prednost, ki jo moramo izkoristiti.

Obdobje izvajanja predpristopnih programov pomoči Evropske Unije je pri koncu in nekatere občine so že uspešno vstopile v programe, namenjene članicam EU. Na območju Prlekije so bili v preteklem obdobju izvedeni številni projekti čezmejnega povezovanja na vseh področjih, od gospodarstva, turizma, razvoja podeželja, kulture in športa.

Številne izkušnje iz projektov mednarodnega sodelovanja so dobra osnova za uspešno izvajanje projektov v okviru programov EU, kot so Strukturni skladi, Kohezijski sklad, Interreg in drugi, vendar jih je potrebno intenzivneje izkoristiti.

Najaktivnejše mednarodno in medregionalno sodelovanje je vzpostavljeno na področju gospodarstva, kjer gre predvsem za sodelovanje na kapitalski osnovi, lahko pa tudi na področju razvoja.

Na območju je prisotno tudi kulturno povezovanje in sodelovanje, povezovanje oziroma partnerstvo med posameznimi mesti ter povezovanje med izobraževalnimi institucijami.

Mednarodno in medregionalno sodelovanje je v splošnem na začetku svojega izvajanja, je pa izredno pomembno, saj nova finančna perspektiva ne podpira razvoj posameznega lokalnega področja, ampak razvoj partnerstev na vseh nivojih.

Bližina državne meje pa ni zmeraj prednost. Primer državne meje med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško, ki je hkrati tudi zunanja meja Evropske unije in se vzpostavlja režim Schengen, je eden izmed le-teh, ki tudi negativno vplivajo na razvojne možnosti območja.

Položaj naselij (večina jih leži v občini Razkrižje), ki ležijo tik ob državni meji z Republiko Hrvaško, občutijo negativne vplive na večih področjih, med katerimi prevladujeta dve področji: a) kmetijstvo, kjer je veliko dvolastništev predvsem kmetijskih zemljišč, katerih lastniki pa niso upravičeni do subvencij v Sloveniji in ne do sredstev EU; in b) urbanizem oziroma infrastruktura, kjer se večina občinskih cest predvsem v občini Razkrižje navezuje na državno mejo, ki pa je še na določenih mestih nedefinirana, kar zmanjšuje kakovost bivanja prebivalstva. Tako ima geografska lega na primeru občine Razkrižje tudi negativen vpliv na razvoj območja, saj le-ta zahteva tudi meddržavno investicijsko in razvojno sodelovanje, ki v večini izredno zahtevno in na občinskem nivoju skorajda neizvedljivo. Tovrstna problematika zahteva celovito rešitev, ki jo bo morala najti država.

SWOT analiza za področje medregionalno sodelovanje

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - vzpostavljeno območno razvojno partnerstvo, - umeščenost Prlekije v dve statistični regiji, - neposredna bližina Avstrije, Hrvaške in Madžarske, - vzpostavljena partnerstva z mesti iz drugih držav (Nemčija, Jugoslavija, Češka, Avstrija, Madžarska, Hrvaška, Francija), - konkretne pobude za sodelovanje iz tujine (skupnost mest), - trilateralni program, - že obstoječi mednarodni projekti, - programi povezovanja medregijskega značaja, - dobro razvit zdraviliški in vinski turizem, - naravna in kulturna dediščina, - obstoječe prleške blagovne znamke (Jeruzalem, Ljutomerski kasač), - uveljavljena mednarodna sejemska dejavnost, - prijazen karakter prebivalcev Prlekije, - velika imena Prlekije. 	<ul style="list-style-type: none"> - razčlenjenost in nepovezanost Prlekije, - parcialno reševanje problemov znotraj občinskih meja, - maloštevilni skupni projekti, - Prlekija nima nobene obstoječe območne institucije, - šibka samopodoba območja (identiteta), - slabo razvita regijska infrastruktura, - maloobmejne migracije, - ni koordinatorja izvedbenih medobčinskih projektov, - gospodarska nerazvitost sosednjih regij (Madžarska), - podrejena vloga znotraj Pomurske statistične regije.
PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - skupno trženje naravne in kulturne dediščine, - mreženje navznoter in navzven, - vzpostavljena stalna organizacijska struktura znotraj območja, - skupna identiteta – pripadnost Prlekiji je razvojna priložnost, - visoko razvita sosednja regija (graški industrijski bazen), - vključevanje v razvojne programe večjih regij, - Natura 2000 sega čez meje, - blagovne znamke Prlekije, - zdraviliški turizem v navezavi na podeželsko zaledje, - Območni razvojni program pomaga pri vključevanju projektov v programe vzhodne Slovenije, - specifičnost Prlekije, - strukturni skladi EU, - že vzpostavljene tematske poti znotraj Prlekije, - mladi človeški potencial Prlekije. 	<ul style="list-style-type: none"> - možen beg kadrov čez mejo, - zaprta južna meja (Schengen), - nepripravljenost nekaterih občin na sodelovanje, - neenotnost zaradi parcialnih interesov, - nesorazmerno visoka vlaganja v infrastrukturo, na račun prenizkih vlaganj v človeške potenciale, - izvajanje območnega razvojnega programa bo ogroženo v primeru, če zanj ne bo skrbela povezovalna inštitucija.

Ključni problemi in usmeritve

SWOT analiza kaže na naslednje ključne probleme za področje medregionalno sodelovanje:

- pomanjkanje velikih projektov s sodelovanjem vseh prleških občin,
- odsotnost območnih podpornih institucij za podporo mednarodnemu in medregionalnemu sodelovanju,
- ni ustrezne vizije in koordinacije na področju medregionalnega in mednarodnega sodelovanja.

Glede na to, da območje Prlekije sega v dve sosednji statistični regiji, bo Območno razvojno partnerstvo krepilo medregionalno sodelovanje na treh ravneh: znotraj območnega partnerstva med obema statističnima regijama, na zunanjih mejah Prlekije z Avstrijo in Hrvaško in s čezmejnim sodelovanjem v okviru 3. ciljnega programa oz. programov Interreg, Socrates in drugih programov.

Vsakršno sodelovanje, ki preseže lokalne meje, je nova razvojna priložnost tako za območje kot za posameznega prebivalca. Sodelovanje in povezovanje na področju kulture, gospodarstva, zdravstva, izobraževanja, turizma, okolja, so možnosti, ki jih moramo kot področje izkoristiti predvsem za to, da pridobimo nova znanja in izkušnje, da pridobimo dodatna in izdatnejša finančna sredstva in da se uspešno pozicioniramo tako na nacionalnem kot mednarodnem nivoju.

5 STRATEŠKE USMERITVE IN RAZVOJNE PRILOŽNOSTI OBMOČNEGA RAZVOJNEGA PARTNERSTVA

V prejšnjih poglavjih smo obravnavali ključna področja človekovega delovanja. Vsako področje predstavlja razvojno entiteto, ki izkazuje določene prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti.

Naslednje poglavje pa obravnava celotno področje Območnega razvojnega partnerstva kot novo priložnost za razvoj sedmih občin, ki so pristopile v partnerstvo. Vendar samo priložnost ni dovolj za razvoj določenega območja, pomembno je, da jo znamo hitro prepoznati in skozi kakovostne projekte tudi izkoristiti. Da pa bomo tovrstno priložnost pravočasno prepoznali, si moramo kot partnerstvo, ki dobiva drugačne dimenzije ter postaja nova razvojna entiteta, zastaviti jasne razvojne cilje ter strategijo uresničevanja le-teh. Pomembno je, da znamo iz neobvladljive količine želja in potreb izluščiti razvojne prioritete, s katerimi bomo dolgoročno vplivali na konkurenčnost obravnavanega območja na vseh področjih. Konkurenčnost pa predstavljajo ljudje, ki bodo zadovoljni z okoljem, v katerem bivajo ter s svojim življenjem, s katerim prispevajo.

SWOT analiza za področje Območnega razvojnega partnerstva

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - ugodna geografska lega, - bogata naravna in kulturna dediščina, - tradicija podjetništva, industrije in domače obrti, - geografsko in kulturno zaokroženo območje, - bogati vodni viri in zadostna količina pitne vode, - geotermalno območje in obnovljivi viri energije, - uveljavljene blagovne znamke: vino, ljutomerski kasač, Jeruzalem, mineralna voda, - obstoječe tematske poti Prlekije, - tradicionalne prireditve (sejmi), - bližina razvitih turističnih centrov, - privlačna kulturna krajina, - kakovostno obstoječe srednje šolstvo, - ugodni pogoji za kmetijske dejavnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> - neprepoznavnost Prlekije, - nizka izobrazbena struktura, - strukturna brezposelnost, - prevladuje gospodarstvo z nizko dodano vrednostjo, - degradirana območja, - nepovezanost institucij, - nepovezanost občin Prlekije, - slaba infrastruktura (prometna, komunalna, informacijska, športna, energetska, turistična), - negativni učinki intenzivnega kmetijstva, - slabo zdravstveno stanje prebivalstva, - pomanjkanje kakovostnih delovnih mest, - pomanjkanje izvajanja in spremljanja razvoja človeških virov v podjetjih in ustanovah, - drobljenje občin, - staranje prebivalstva, - pomanjkanje programov za izboljšanje socialnega standarda prebivalstva, - slabo razvite dopolnilne dejavnosti na kmetijah, - nestimulativna zakonodaja, - pomanjkanje podjetnosti.

PRILOŽNOSTI	NEVARNOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - razvoj blagovnih znamk Prlekije, - vzpostavitev učinkovite mreže podpornih institucij, - skupen nastop za pridobitev sredstev EU, - enogastronomska ponudba, - zavarovana območja (Natura, KP Jeruzalem, KP Radgonsko-kapelske gorice), - e-izobraževanje in e-uprava, - ekološko kmetovanje, - izgradnja čistilnih naprav, - razvoj turistične destinacije Prlekija, - razvoj integralnih turističnih produktov (povezovanje naravne in kulturne dediščine s podjetniškim interesom), - uvajanje novih izobraževalnih programov po meri gospodarstva in funkcionalno izobraževanje, - podeželsko podjetništvo, - sodelovanje obmejnih regij, - trajnostno upravljanje z odpadki, - revitalizacija degradiranih območij, - konjereja (avtohtona pasma: ljutomerski kasač), - oblikovanje skupne štipendijske sheme - mobilnost kadrov, - specializacija malih kmetij, - javno zasebna partnerstva. 	<ul style="list-style-type: none"> - slabšanje ekonomskega položaja kmetij in opuščanje kmetovanja, - parcialni interesi občin, - ogroženi vodni viri, - slaba absorpcijska sposobnost (finančna in administrativna), - beg možganov, - prestrogi naravovarstveni režimi utegnejo ogroziti razvoj, - vsesplošna centralizacija, - negativni odnos javnosti do podjetništva, - nefleksibilnost izobraževalnega sistema, - izgubljanje tradicionalne kulturne dediščine, - prepočasno kreiranje novih delovnih mest, - apatičnost ranljivih družbenih skupin, - poglobljanje razcepljenosti Prlekije med Pomurjem in Podravjem, - nestimulativna prostorska zakonodaja.

Definiranje ključnih problemov:

SWOT analiza kaže na naslednje ključne probleme za področje partnerstva:

- Prlekija je neprepoznavna in slabo povezana skupina občin,
- prevladuje nestimulativno okolje za razvoj podjetništva in osebni razvoj,
- prevladuje gospodarstvo z nizko dodano vrednostjo,
- velika stopnja brezposelnosti zaradi nesorazmerja na trgu dela,
- slaba infrastruktura (prometna, komunalna, informacijsko - komunikacijska, športna, energetska, turistična, stanovanjska) in slaba dostopnost do javnih dobrin in storitev,
- pomanjkanje kakovostnih delovnih mest,
- slabo zdravstveno stanje prebivalstva,
- neizkoriščenost vodnih virov in drugih obnovljivih virov energije.

Definiranje ključnih priložnosti:

SWOT analiza kaže na naslednje ključne priložnosti za področje partnerstva:

- razvoj integralnih turističnih produktov, ki bodo promovirali območje partnerstva kot atraktivno turistično destinacijo,
- razvoj podjetništva na podeželju in razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, kot dodatne turistične ponudbe,
- razvoj kakovostnega in povezanega podpornega okolja za hitrejši razvoj podjetništva,
- vključevanje podjetniške miselnosti v izobraževalne programe,
- razvoj novih izobraževalnih programov in funkcionalnega izobraževanja, ki so prilagojeni potrebam okolja,
- trajnostno upravljanje z okoljem,
- izgradnja mreže za pomoč družinam in posameznikom,
- razvoj podpornega okolja za dvig samopodobe prebivalstva ter za dvig kakovosti življenja.

Pri razmišljanju o razvojnih prioritetah ter določanju le-teh, velikokrat trčimo ob dvom, ali reševati ključne probleme določenega vsebinskega področja ali geografskega območja, ki so izraz notranjega stanja, ali se osredotočiti na ključne priložnosti, ki jih z ustreznimi ukrepi lahko izkoristimo. Pravila ni, so samo usmeritve, ki jih ponuja država s svojim krovnim razvojnim programom ter regije s svojimi Regionalnimi razvojnimi programi.

Vsak pristop je mogoč. Toda najbolje je, da zastavimo uresničljivo razvojno vizijo ter jasne razvojne cilje, s katerimi bomo izkoristili ključne priložnosti, ki jih prepoznamo ter posledično zmanjšali ključne probleme.

5.1 Oblikovanje vizije razvoja območja Prlekije

Prlekija bo prepoznavna, gospodarsko uspešna, socialno pravična in okolju prijazna pokrajina, privlačna zaradi visoke blaginje, naravnih lepote in prijaznih ljudi.

5.2 Cilji Območnega razvojnega partnerstva Prlekije

Razvojni cilji za Območno razvojno partnerstvo

- dvigniti ekonomsko moč območja preko učinkovite podpore razvoju podjetništva, turizma in kmetijstva z večjo dodano vrednostjo,
- zagotoviti dovolj ustrezno izobraženega kadra na vseh področjih delovanja ter zagotoviti možnosti za vračanje mladih izobraženih ljudi nazaj na območje partnerstva,
- dvigniti splošno zdravstveno in socialno stanje prebivalstva,
- dvigniti zavest prebivalstva in lokalnih skupnosti o pomenu trajnostnega ravnanja z okoljem, trajnostni rabi naravnih virov ter obnovljivih virov energije in varčevanju z energijo,

- povečati dostopnost do javnih storitev in
- narediti podeželje privlačno za delo in bivanje.

Splošni razvojni cilji že nakazujejo na razvojne prioritete, iz katerih bomo izpeljali ustrezne programe in ukrepe, s katerimi bomo cilje lahko uresničili.

5.3 Strategija razvoja območja Območnega razvojnega partnerstva Prlekije

Strategija določa načine uresničevanja zastavljenih razvojnih ciljev in ima štiri korake na območju Območnega razvojnega partnerstva:

- uskladitev razvojnih ciljev ter prioritete partnerstva z razvojno-investicijskimi prioritetami Državnega razvojnega programa za obdobje 2007-2013 ter umestitev razvojnih ciljev in prioritete v Regionalne razvojne programe regij Pomurje in Podravje za obdobje 2007-2013,
- skupno načrtovanje razvoja na ključnih področjih,
- ustanovitev skupne institucije, ki bo skrbela za kakovostno in skladno izvajanje konkretnih projektov,
- stalna koordinacija občin tako pri načrtovanju, pripravi in financiranju projektov.

5.4 Določitev razvojnih prioritete, programov in ukrepov

Na osnovi posameznih analiz sedmih ključnih področij, analize stanja območja partnerstva ter v skladu z razvojno-investicijskimi prioritetami Državnega razvojnega programa ter Regionalnih razvojnih programov regij Pomurje in Podravje, smo definirali štiri razvojne prioritete Območnega razvojnega partnerstva, ki smo jih smiselno dopolnili s programi in ukrepi ter s projekti, s katerimi želimo uresničiti zastavljene cilje.

1. prioriteta ORP Prlekija: INFRASTRUKTURA IN PROSTOR

Prva razvojna prioriteta je povezana z okoljem in infrastrukturo ter se nanaša na ravnanje z okoljem in na enakomerno pokritost osnovne za življenje potrebne infrastrukture ter vidikom trajnostnega poseganja v okolje tudi preko izrabe obnovljivih virov energije. Prioriteta infrastruktura in prostor v ORP Prlekija se smiselno umešča v DRP kot prioriteta: **Dostopnost podpornih storitev.**

Cilj prve razvojne prioritete:

- trajnostno ravnanje z okoljem ter ustrezna izgradnja infrastrukture za izboljšanje človekovega življenjskega standarda.

1. PROGRAM - Prometna in informacijska infrastruktura

Cilji:

- izgradnja in posodobitev prometne in informacijske infrastrukture za povečanje življenjskega standarda prebivalstva in za povečanje konkurenčnosti gospodarskih panog.

UKREPI:

1. Izboljšanje prometne in informacijske infrastrukture

2. PROGRAM - Upravljanje z vodami in ravnanje z odpadki

Cilji:

- uvajanje trajnostnega ravnanja z okoljem,
- povečanje osveženosti prebivalstva ter povečanje skrbi za okolje,
- izgradnja in posodobitev vodovodnega omrežja enakomerno po celotnem območju partnerstva.

UKREPI:

1. Celovito ravnanje z odpadki in ravnanje z odpadnimi vodami
2. Varovanje virov pitne vode in oskrba s pitno vodo

3. PROGRAM - Trajnostna energija

Cilji:

- povečanje deleža obnovljivih in naravi prijaznih virov za zadovoljitev potreb po vsakršni energiji,
- iskanje partnerstev za izgradnjo objektov, ki bodo proizvajali energijo iz obnovljivih virov energije,
- spodbujati ekološko gradnjo ter energetske sanacije objektov tako javnega kakor tudi zasebnega sektorja

UKREPI:

1. Spodbujanje rabe trajnostne energije v javnem sektorju in gospodinjstvih
2. Vlaganje v objekte za pridobivanje energije iz obnovljivih virov in odpadkov

Preglednica 4: Indikativni seznam projektov za prioriteto: Infrastruktura in prostor

Program	Ukrep	Projekti	Nosilec	Lokacija projekta	Čas izvedbe	Vrednost projekta (MIO €)	Viri (indikativno)
Prometna in informacijska infrastruktura	Izboljšanje prometne in informacijske infrastrukture	Modernizacija občinskih cest, javnih in kolesarskih poti ter prometne in turistične signalizacije	Občine Prlekije	Prlekija	2007-2013	126	ESRR KS Občinski proračuni
		Ureditve prometnih povezav z avtocesto na celotnem območju Prlekije	Občina Sveti Jurij ob Ščavnici	Prlekija	2008-2010	24	ESRR KS Občinski proračuni
Upravljanje z vodami in ravnanje z odpadki	Celovito ravnanje z odpadki in ravnanje z odpadnimi vodami	Izgradnja sežigalnice odpadkov z regijsko deponijo komunalnih odpadkov z regijskim centrom za ravnanje z odpadki	Občina Ormož	Ormož - Glinokop Hardek	2007-2012	85,23	KS Občinski proračuni Zasebni viri
		Izgradnja kanalizacije na prispevnih območjih skupne ČN Ljutomer	Občina Ljutomer	Ljutomer	2007-2013	8,3	KS Zasebna viri Občinski proračuni
		Sanacija odlagališča Ljutomer	Občina Ljutomer	Prlekija	2007-2013	1,25	KS Zasebni viri Občinski proračuni
		Izgradnja ČN s kanalizacijskim omrežjem v Gornji Radgoni	Občina Gornja Radgona	Gornja Radgona	2007-2013	12,0	KS Zasebni viri Občinski proračuni
		Izgradnja kanalizacijskega omrežja in ČN Verzej, Bunčani	Občina Verzej	Verzej, Križevci	2007-2013	1,0	KS Zasebni viri Občinski proračuni
		Izgradnja kanalizacijskega omrežja s ČN Razkrižje	Občina Razkrižje	Razkrižje	2007-2008	5,0	KS Zasebni viri Občinski proračuni
		Izgradnja ČN mala Nedelja in Radoslavci	Občina Ljutomer	Mala Nedelja	2010-2013	0,5	KS Zasebni viri Občinski proračuni
		Projekt energetske izrabe odlagališčnih plinov, kmetijskih proizvodov, termalne vode in ostale biomase	Občine UE Ljutomer	Prlekija	2007-2008	0,63	KS Zasebni viri Občinski proračuni
	Varovanje virov pitne vode in oskrba s pitno vodo	Umetno bogatenje podtalnice za vodno zajetje v Mihovcih	Občina Ormož	Mihovci pri Veliki Nedelji	2007-2009	6,1	ESRR Občinski proračuni
		Projekt vzpodbujanja okolju prijazne kmetijske proizvodnje na vodovarstvenih območjih Prlekije	Občine Gornja Radgona, Ljutomer, Sv. Jurij ob Ščavnici, Križevci	Prlekija	2007-2013	1,5	ESP ESRR Občinski proračuni

		Zaščita podtalnice	Občina Ormož	Ormož, Središče ob Dravi	2007-2012	9,72	KS Občinski proračun
		Vodovod Ljutomer – Slovenske gorice-Robadje	Občina Ormož, Ljutomer	Ormož, Ljutomer, Veržej	2007-2013	12,19	KS Občinski proračun
		Izgradnja sekundarnega vodovoda z menjavo azbestnih cevi	Občina Ljutomer	Ljutomer, Križevci, Veržej	2007-2009	1,92	KS Občinski proračun
		Ekoremediacije na območju Prlekije	PRA Ljutomer	Prlekija	2007-2013	3	ESRR, KS Občinski proračun
		Sanacijski ukrepi brežine in hribine ob reki Muri na Gibini	Agencija RS za okolje, izpostava Murska Sobota	Gibina	2007-2008	0,8	KS Državni proračun
Trajnostna energija	Spodbujanje rabe trajnostne energije v javnem sektorju in gospodinjstvih	Izvedba varčne gradnje pasivnih hiš, nizkoenergijskih stavb in eko-gradnje javnih stavb	Občina Gornja Radgona	Prlekija	2007-2013	6,7	ESRR Občinski proračun, Državni proračun
		Obnovljivi viri energije – vir ogrevanja v Gornji Radgoni	Občina Gornja Radgona	Gornja Radgona	2007-2013	2,5	ESRR Občinski proračun, Državni proračun, Zasebni viri
		Projekt pridobivanja električne energije in toplote iz bioplina preko skupnega zbirnega mesta v kraju Podgrad	Občina Gornja Radgona	Gornja Radgona, Podgrad	2007	2,56	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri
		Tovarna za proizvodnjo bioetanola v Ormožu	Javno-zasebno partnerstvo	Ormož	2007-2010	35	ESP Zasebni viri

2. prioriteta ORP Prlekija: RAZVOJ ČLOVEŠKIH VIROV

Druga razvojna prioriteta bo dvignila in izboljšala kakovost življenja prebivalcem obravnavanega območja. Tako se le-ta nanaša na uvajanje ustreznih izobraževalnih programov, s katerim bomo povečali zaposlitvene možnosti ter zmanjšali neskladje na trgu dela, na zdravstveno socialno stanje prebivalstva, ki ju je z ustreznimi ukrepi potrebno izboljšati, na zmanjševanje stanovanjskih problemov, ki visijo na ramenih občin, na kulturo in kulturno dediščino, ki ju kot vrednoto in odraz človekovega bivanja potrebno povezati in spodbujati ter na spodbujanje športa za vse generacije. Prioriteta Razvoj človeških virov v ORP Prlekija se smiselno umešča v DRP kot prioriteta: **Izboljšanje kakovosti življenja.**

Cilj druge razvojne prioritete:

- zmanjšanje socialne in zdravstvene ogroženosti prebivalstva ter dvig njihove samopodobe.

1. PROGRAM - Izobraževanje in usposabljanje

Cilji:

- uvajanje novih in potrebam okolju prilagojenih izobraževalnih programov ter funkcionalnega izobraževanja,
- zmanjšanje neskladja na trgu dela,
- povečati zaposlitvene možnosti v domačem okolju.

UKREPI:

1. Uvedba novih izobraževalnih programov in programov usposabljanja
2. Krepitev podpornega okolja za razvoj človeških virov
3. Izgradnja in obnova izobraževalne infrastrukture

2. PROGRAM - Razvoj in krepitev aktivnih politik dela

Cilji:

- zmanjševanje socialne ogroženosti prebivalstva,
- povečati število novih delovnih mest ter ohranitev že obstoječih.

UKREPI:

2. Spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja

3. PROGRAM - Izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva

Cilji:

- spodbujanje skrbi za lastno zdravje,
- promoviranje zdravega načina življenja,
- razvoj mreže za podporo zdravstvenim in socialnim storitvam,
- krepitev mreže prostovoljstva,
- razvoj programov za pomoč otrokom, družinam in socialno ogroženi populaciji.

UKREPI:

1. Razvoj programov za krepitev in varovanje zdravja ter socialne preventive

2. Razvoj nosilcev za podporo zdravju, psihosocialnemu stanju in prostovoljstvo

4. PROGRAM - Razvoj kulture in kulturne dediščine

Cilji:

- spodbujanje ustvarjalnosti in kreativnosti,
- povečati ugled kulture in odnosa do nje,
- povezati kulturno dediščino s turistično ponudbo,
- ustrezno revitalizirati kulturno dediščino ter jo obujati in ohranjati kot identiteto območja.

UKREPI:

1. Ohranjanje in revitalizacija kulturne dediščine
2. Spodbujanje kulturne ustvarjalnosti

5. PROGRAM - Stanovanjska problematika

Cilji:

- z ustrezno gradnjo in energetske sanacije zmanjšati stroške vzdrževanja obstoječega in novega stanovanjskega fonda,
- izgraditi ustrezna stanovanja za socialno ogrožene ljudi,
- izgraditi stanovanjsko infrastrukturo za posebne skupine ljudi.

UKREPI:

1. Izgradnja ustrezne stanovanjske infrastrukture in vzdrževanje

6. PROGRAM - Športna infrastruktura in programi

Cilji:

- promocija športa, kot oblike zdravega načina življenja,
- omogočiti športno udejstvovanje vsem skupinam ljudi,
- izraba naravnih virov za alternativne športne panoge,
- boljše izkoriščanje športne infrastrukture ter enakomerna pokritost območja z njo,
- razvoj oziroma uvajanje novih športnih programov za ženske, predšolske otroke in starejše.

UKREPI:

1. Izgradnja manjkajoče ustrezne športne infrastrukture
2. Razvoj športnih programov

Preglednica 5: Indikativni seznam projektov za prioriteto: Razvoj človeških virov

Program	Ukrep	Projekti	Nosilec	Lokacija projekta	Čas izvedbe	Vrednost projekta (MIO €)	Viri (indikativno)
Izobraževanje in usposabljanje	Uvedba izobraževalnih programov in programov usposabljanja	Uvajanje deficitarnih in perspektivnih izobraževalnih programov	LU in obstoječe izobraževalne institucije	Prlekija	2007 - 2009	1,25	ESS Občinski proračuni, Zasebni viri
		Izobraževalni center za domače in umetne obrti-DUO	Salezijanski zavod Veržej in PRA Ljutomer	Veržej	2007 - 2011	0,42	ESS Občinski proračuni, Zasebni viri
	Izgradnja in obnova izobraževalne infrastrukture	Izgradnja infrastrukture za vzgojo in izobraževanje ter energetska varčna obnova	Občina Gornja Radgona	Prlekija	2007 - 2013	12	ESS ESRR Občinski proračuni
Razvoj in krepitev aktivnih politik dela	Spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja	Izdelava štipendijske sheme v povezavi s katalogom zaposljivosti na območju Prlekije in ustanovitev štipendijskega sklada	Občina Ljutomer	Prlekija	2008 - 2012	0,3	ESS, ESRR Občinski proračuni, Zasebni viri
Izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva	Razvoj programov za krepitev in varovanje zdravja ter socialne preventive	Razvoj programov za povečanje ustvarjalnosti mladih	TiPovej zavod	Prlekija	2007 - 2008	0,3	ESS Občinski proračuni
	Razvoj nosilcev za podporo zdravju, psihosocialnemu stanju in prostovoljstvo	Razvoj učinkovite mreže podpornih institucij in skupin za samopomoč za različne ciljne skupine ljudi	Občina Ormož	Prlekija	2007-2010	0,3	ESS, Občinski proračuni
		Izgradnja upravnih prostorov in lekarneprizidka ZD Razkrižje	Občina Razkrižje	Razkrižje	2007	0,2	ESRR, Občinski proračun, Državni proračun
Razvoj kulture in kulturne dediščine	Ohranjanje in revitalizacija kulturne dediščine	Obnova objektov kulturne dediščine na območju Prlekije	Občine Prlekije	Prlekija	2007 - 2013	9,5	ESS, ESRR Občinski proračuni
		Postavitev muzejskih zbirk in razstavne infrastrukture na območju Prlekije	Občini Razkrižje, Veržej	Prlekija	2007-2013	1,2	ESS, ESRR Občinski proračuni
		Ureditev grajske pristave za potrebe etnografske in arheološke zbirke	Občina Ormož	Ormož	2007-2010	1,4	ESRR Občinski proračuni

	Spodbujanje kulturne ustvarjalnosti	Spodbujanje razvoja sodobnih kulturno umetniških praks	Občine Prlekije	Prlekija	2007-2013	0,44	ESS, ESRR, Občinski proračuni
		Kulturno konferenčni center Ormož	Občina Ormož	Ormož	2010-2012	3,07	ESRR, Občinski proračun
		Izgradnja multikulturnega centra Gornja Radgona	Občina Gornja Radgona	Gornja Radgona	2010-2013	1,5	ESRR, Občinski proračun
		Kulturni center Sv. Jurij ob Ščavnici	Občina Sv. Jurij ob Ščavnici	Sv. Jurij ob Ščavnici	2007-2009	1,2	ESRR, Občinski proračun
Stanovanjska problematika	Izgradnja ustrezne stanovanjske infrastrukture in vzdrževanje	Energetsko varčna izgradnja stanovanj za potrebe specifičnih skupin prebivalstva	Občine Prlekije	Prlekija	2009-2013	1,25	ESRR, Državni proračun Občinski proračuni
Športna infrastruktura	Izgradnja manjkajoče ustrezne športne infrastrukture	Izgradnja in obnova športne infrastrukture na območju Prlekije	Občine Ljutomer, Križevci, Veržej	Prlekija	2009- 2013	12,0	ESRR, Državni proračun Občinski proračuni
	Razvoj športnih programov	S tekom do zdravja vseh generacij	Občina Gornja Radgona	Prlekija	2007-2013	0,34	ESRR Občinski proračuni

3. prioriteta ORP Prlekija: PODJETNIŠTVO IN INVESTICIJE V GOSPODARSTVO

Tretja razvojna prioriteta bo prispevala k večji konkurenčnosti celotnega območja ter dvigu njegove ekonomske moči preko ustrezne podpore ključnemu nosilcu razvoja, gospodarstvu s turizmom in kmetijstvom. Prioriteta Podjetništvo in investicije v gospodarstvo v ORP Prlekija se smiselno umešča v DRP kot prioriteta: **Globalna konkurenčnost**.

Cilj tretje razvojne prioritete:

- povečanje podjetnosti in konkurenčnosti ključnih gospodarskih panog,
- povečanje dodane vrednosti ključnih gospodarskih panog.

1. PROGRAM - Spodbujanje razvoja turizma

Cilji:

- vzpostaviti območje partnerstva v atraktivno turistično destinacijo,
- povečati število obiskov turistov,
- trajnostno povezati in izkoristiti naravno in kulturno dediščino,
- povečati število novih delovnih mest ter ohranitev že obstoječih.

UKREPI:

1. Skupna promocija in trženje Prlekije
2. Razvoj turističnih produktov in infrastrukture

2. PROGRAM - Izboljšanje konkurenčne sposobnosti podjetij in spodbujanje podjetništva

Cilji:

- izgraditi učinkovito in povezano podporno okolje za razvoj podjetništva,
- promovirati podjetništvo skozi vse procese izobraževanja,
- spodbujati podjetnike k povezovanju in sodelovanju,
- povečati število novih delovnih mest ter ohranitev že obstoječih.

UKREPI:

1. Spodbujanje, promoviranje in razvoj podjetništva
2. Razvoj poslovne infrastrukture

3. PROGRAM - Kmetijstvo in razvoj podeželja

Cilji:

- razviti ustrezno podporno okolje za razvoj dopolnilnih dejavnosti v kmetijstvu,
- spodbujati povezovanje kmetijstva s turistično ponudbo,
- povečati atraktivnost podeželja z namenom ohranjanja poselitve tega,
- povečati število novih delovnih mest ter ohranitev že obstoječih.

UKREPI:

1. Promocija in trženje kmetijskih pridelkov, izdelkov in storitev
2. Spodbujanje skupnih blagovnih znamk Prlekije
3. Prestrukturiranje kmetijske proizvodnje

Preglednica 6: Indikativni seznam projektov za prioriteto: Podjetništvo in investicije v gospodarstvo

Program	Ukrep	Projekti	Nosilec	Lokacija projekta	Čas izvedbe	Vrednost projekta (MIO €)	Viri (indikativno)
Spodbujanje razvoja turizma	Skupna promocija in trženje Prlekije	Razvoj integralnih turističnih produktov in območja Prlekije kot turistične destinacije	LTO Ljutomer	Prlekija	2007-2013	0,6	ESRR Občinski proračuni, Zasebni viri
	Razvoj turističnih produktov in infrastrukture	Turistične poti Prlekije	Mreža razvojnih agencij	Prlekija	2007-2013	13,0	ESRR Občinski proračuni, Zasebni viri
		Kasači	KK Ljutomer in KD Križevci	Prlekija	2007-2013	2,1	ESRR Občinski proračuni, Zasebni viri
		Razvoj termalnega turizma v Prlekiji-integralni turistični produkt Bioterme Mala Nedelja	Segrap d.o.o. Ljutomer	Mala Nedelja	2007-2012	31,6	ESRR, Občinski proračuni, Zasebni viri
		Razširitev kapacitet in ponudbe turističnega kompleksa Banovci	Radenska, Zdravilišče Radenci d.o.o.	Veržej	2007-2013	5	ESRR Občinski proračuni, Zasebni viri
		Turistično-rekreacijski center Ormož	Občina Ormož	Ormož	2011-2013	3,01	ESRR, Občinski proračun
		Izgradnja vrtine z reinjkcijo Kamenščak-Ljutomer	Občina Ljutomer	Kamenščak, Ljutomer	2007-2013	0,62	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri
		Ureditev kampov ob prleških jezerih	Občina Gornja Radgona	Negova, Gajševci, Ormož, Blaguš, Babinci, Krapje	2007-2013	10,0	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri
		Razvoj ponudbe in upravljanje parkov in KP parkov Prlekije	Mreža razvojnih agencij	Prlekija	2007-2013	1,5	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri
		TRC Gornja Radgona	Občina Gornja Radgona	Gornja Radgona	2007-2013	6,6	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri
		TRC Ljutomer	Občina Ljutomer	Ljutomer	2007-2013	6,0	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri
		TRC Veržej	Občina Veržej	Veržej	2007-2013	6,0	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri
		Izgradnja TRKC Zavirje	Občina Razkrižje	Razkrižje, Šafarsko	2007-2013	2,2	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri

		TRC Konjišče	Občina Gornja Radgona (Apače)	Spodnje Konjišče	2007-2013	1,0	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri
		Turistično rekreacijski golf center na osi Maindlov grad-most Črnci-Maindlov mlin	Občina Gornja Radgona (Apače)	Črnci	2007-2013	5,0	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri
		Zeliščni park Negova	Občina Gornja Radgona	Negova	2007-2013	1,0	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri
Izboljšanje konkurenčne sposobnosti podjetij in spodbujanje podjetništva	Spodbujanje, promoviranje in razvoj podjetništva	Izgradnja učinkovitega podpornega okolja za razvoj podjetništva	Mreža razvojnih agencij	Prlekija	2007-2013	0,42	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri
	Razvoj poslovne infrastrukture	Visokošolsko središče za podjetništvo in turizem	Univerza v Mariboru	Gornja Radgona	2007-2008	1,5	ESRR, Državna sredstva, Občinski proračun, Zasebni viri
		Visokošolsko središče Ljutomer	Občina Ljutomer	Ljutomer	2007-2009	2,0	ESRR, Državna sredstva, Občinski proračun, Zasebni viri
		Revitalizacija srednje obrtniške šole v Veržeju	Zavod Marianum Verzej	Verzej	2007-2011	1,0	ESRR, Državna sredstva, Občinski proračun, Zasebni viri
		Mreža poslovno-obrtnih con v Prlekiji	Občina Gornja Radgona	Gornja Radgona, Sv. Jurij ob Ščavnici, Verzej, Križevci, Razkrižje, Ljutomer, Ormož	2007-2013	23,2	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri
		Vzpostavitev tehnološkega parka za elektroniko in optiko ter podjetniškega inkubatorja Prlekija	Občina Gornja Radgona	Gornja Radgona, Ljutomer	2007-2013	4,0	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri
		Preselitev železniške postaje G. Radgona v industrijsko cono Mele in izgradnja železniške proge Mele (Slo)-Bad Radkersburg (A) ter navezava na progo Ljutomer-G. Radgona	Agencija za železniški promet	Gornja Radgona, Ljutomer	2010-2013	8,0	ESRR, Državni proračun, Občinski proračun, Zasebni viri
		PSC Gornja Radgona	Občina Gornja Radgona	Gornja Radgona	2007	0,472	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri

Kmetijstvo in razvoj podeželja	Promocija in trženje kmetijskih pridelkov, izdelkov in storitev	Projekt razvoja skupnih blagovnih znamk Prlekije ter organizirano trženje izdelkov s kmetij	Mreža razvojnih agencij	Prlekija	2007-2013	0,34	ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri	
	Vzpodbijanje skupnih blagovnih znamk Prlekije							
	Prestrukturiranje kmetijske proizvodnje	Uvajanje v trženje eko kmetijstva in ekološke predelave živil ter razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetijah, vključno s spodbujanjem lokalne oskrbe z zdravo hrano		PRA Ljutomer	Prlekija	2007-2013	0,38	ESRR, ESP, Občinski proračun, Zasebni viri
		Namakalni sistem Ormož-Velika Nedelja		Občina Ormož	Ormož	2007-2008	2,253	ESP, Občinski proračun, Državni proračun
		Center za skladiščenje, dodelavo in pakiranje zelenjave		Občina Ormož	Ormož	2007-2009	1,5	ESP, Občinski proračun, Zasebni viri
Vzpostavitev in delovanje lokalne akcijske skupine LAS Prlekija in izvajanje ukrepov LEADER			PRA Ljutomer	Prlekija	2007-2013	1,25	ESP, ESRR, Občinski proračun, Zasebni viri	

4. prioriteta ORP Prlekija: Izboljšanje učinkovitosti države

Četrta razvojna prioriteta se nanaša na dvig učinkovitosti služb v javni upravi na območju partnerstva, vzpostavitvi novih skupnih služb, ki bodo cenejše, dostopnejše in prožnejše ter na promocijo vsakršnega povezovanja za dvig konkurenčnosti območja.

Cilj četrte razvojne prioritete:

- Izboljšati učinkovitost služb lokalnih skupnosti, jih približati prebivalstvu ter uspešno vključiti v izvajanje razvojnih projektov.

1. PROGRAM - Učinkovita in uspešna javna uprava

Cilji:

- vzpostaviti delovanje skupnih služb za območje partnerstva, ki bodo skrbele za poenotenje postopkov in enotno uresničevanje razvojne strategije,
- vzpostavitev ustrezne skupne informacijske mreže za območje partnerstva.

UKREPI:

1. Vzpostavitev skupne institucije in informatizacije

2. PROGRAM - Izboljšanje gospodarjenja s prostorom

Cilji:

- razviti enotne postopke in predpise na območju partnerstva za področje celovitega prostorskega načrtovanja.

UKREPI:

1. Vzpostavitev območne podporne institucije za prostorsko planiranje in urbanizem

3. PROGRAM - Medregionalno sodelovanje

Cilji:

- povečati aktivnosti na področju medregionalnega in mednarodnega sodelovanja, predvsem v smislu iskanja ustreznih partnerjev in skupnih razvojnih projektov,
- spodbujati sodelovanje in partnerstva na vseh področjih delovanja.

UKREPI:

1. Vključevanje v čezmejne in mednarodne projekte

Preglednica 7: Indikativni seznam projektov za prioriteto: Izboljšanje učinkovitosti države

Program	Ukrep	Projekti	Nosilec	Lokacija projekta	Čas izvedbe	Vrednost projekta (MIO €)	Viri (indikativno)
Učinkovita in uspešna javna uprava	Vzpostavitev skupne institucije in informatizacije	Vzpostavitev in delovanje skupnega koordinacijskega telesa Prlekije	Občina Ljutomer	Prlekija	2007-2013	0,5	ESRR Občinski proračuni
		Učinkovitejša obravnava strank - hitrejši odzivni čas lokalne samouprave	Ljudska univerza Ormož	Prlekija	2007-2009	0,3	ESRR Občinski proračuni
Izboljšanje gospodarjenja s prostorom	Vzpostavitev območne podporne institucije za prostorsko planiranje in urbanizem	Vzpostavitev območne institucije za prostorsko planiranje in urbanizem	Občina Gornja Radgona	Prlekija	2007-2013	1,2	ESRR Občinski proračuni
Medregionalno sodelovanje	Vključevanje v čezmejne in mednarodne projekte	Čezmejno povezovanje s Hrvaško, Avstrijo in Madžarsko na področju gospodarstva, turizma, naravovarstva in kulture	Občine Razkrižje, Ormož, Gornja Radgona	Prlekija	2007-2013	1	ESRR Občinski proračuni, Zasebni viri
		Razširitev čezmejnih turističnih con z mednarodnimi tematskimi potmi	Občina Razkrižje	Prlekija	2007-2013	0,63	ESRR Občinski proračuni Zasebni viri
		Regijski paviljon	Pomurski sejem d.d.	Gornja Radgona	2007	0,8	ESRR, Zasebni viri Občinski proračuni
		Regijski park Mura	Civilna iniciativa	Prlekija	2007-2013	2	ESRR Občinski proračuni Zasebni viri

V preglednici 8 pa je podana indikativna vrednost projektov, razporejenih po prioritetah, iz katere je tudi razvidno, da je prioriteta Infrastruktura in prostor upravičeno prva razvojna prioriteta, saj na tem področju projekti izstopajo po svoji finančni vrednosti, kakor tudi po pomembnosti uresničitve le-teh.

Preglednica 8: Skupna vrednost načrtovanih projektov ORP Prlekija za obdobje 2007-2013

PRIORITETA	Vrednost projektov po prioritetah (MIO SIT)	Vrednost projektov (MIO EUR)	Delež prioritete (%)	PROGRAM	Vrednost projektov po programih (MIO SIT)	Vrednost projektov (MIO EUR)	Delež programa (%)
Infrastruktura in prostor	82.883,54	345,87	64,3	1. Prometna in informacijska infrastruktura	35.946,00	150,00	27,87
				2. Upravljanje z vodami in ravnanje z odpadki	35.735,24	149,12	27,71
				3. Trajnostna energija	11.202,30	46,75	8,69
Razvoj človeških virov	11.168,42	46,61	8,7	1. Izobraževanje in usposabljanje	3.275,88	13,67	2,54
				2. Razvoj in krepitev aktivnih politik dela	71,89	0,30	0,06
				3. Izboljšanje zdravstvenega stanja prebivalstva	143,78	0,60	0,11
				4. Razvoj kulture in kulturne dediščine	4.420,16	18,45	3,43
				5. Stanovanjska problematika	299,55	1,25	0,23
				6. Športna infrastruktura in programi	2.957,16	12,34	2,29
Globalna konkurenčnost	32.183,27	134,30	25,0	1. Spodbujanje razvoja turizma	21.624,25	90,24	16,77
				2. Izboljšanje konkurenčne sposobnosti podjetij in spodbujanje podjetništva	9.727,47	40,59	7,54
				3. Kmetijstvo in razvoj podeželja	831,55	3,47	0,64
Izboljšanje učinkovitosti države	2.743,44	11,45	2,1	1. Učinkovita in uspešna javna uprava	191,71	0,80	0,15
				2. Izboljšanje gospodarjenja s prostorom	287,57	1,20	0,22
				3. Medregionalno sodelovanje	2.264,16	9,45	1,76
SKUPAJ	128.978,67	538,22	100,00		128.978,67	538,22	100,00

6 OCENA GLOBALNEGA JAVNO FINANČNEGA OKVIRA ZA IZVAJANJE ORP

6.1 Izračun indeksa razvojne ogroženosti Prlekije

Pri usmerjanju sredstev v manj razvita področja uporablja regionalna politika sintezni kazalnik indeks razvojne ogroženosti, ki se izračunava za 12 razvojnih regij.

Statistične regije so razvrščene na podlagi indeksa razvojne ogroženosti, ki je sestavljen iz kazalnikov, prikazanih v naslednji preglednici.

Preglednica 9: Preglednica kazalnikov za izračun razvojne ogroženosti

Področje	Kazalnik
Regionalna razvitost	<ul style="list-style-type: none"> • BDP na prebivalca (2001–2003) • bruto osnova za dohodnino na prebivalca (2001–2003) • število delovnih mest na delovno aktivno prebivalstvo v regiji (2002–2004) • BDV gosp. družb/zaposlenega (2002–2004)
Trg dela	<ul style="list-style-type: none"> • stopnja registrirane brezposelnosti (2002–2004) • stopnja formalne (registrirane) zaposlenosti (2002–2004)
Prebivalstvo	<ul style="list-style-type: none"> • indeks staranja prebivalstva (2002–2004)
Izobrazba	<ul style="list-style-type: none"> • povprečno število let šolanja (popis 2002)
Okolje	<ul style="list-style-type: none"> • delež prebivalstva, priključenega na javno kanalizacijo (popis 2002) • delež površine območij Natura 2000 (stanje 2004) • poseljenost območja (popis 2002)

Izračun razvojne ogroženosti je rezultat 11 pokazateljev s področja gospodarske razvitosti, trga dela, prebivalstva, izobrazbe in okolja ter odraža stanje razvoja ne samo z ekonomskega temveč tudi socialnega in okoljskega vidika.

Zaradi vzpostavljenih Območnih razvojnih partnerstev, ki so omogočena po novem zakonu o skladnem regionalnem razvoju, pa se je pokazala potreba po izračunu indeksa razvojne ogroženosti za manjše teritorialne enote. Vendar se metodologija izračuna indeksa razvojne ogroženosti na nivoju regij ne more neposredno prenesti na raven občin, saj dva kazalnika, bruto domači proizvod in število let šolanja prebivalstva, nista izračunana za posamezne občine. Tako je indeks razvojne ogroženosti za nivo občin izračunan iz devetih kazalnikov in je tako le ocena indeksa razvojne ogroženosti občin oziroma skupine občin.

Preglednica 10 kaže oceno indeksa razvojne ogroženosti za območje Prlekije, po kateri je območje Prlekije najbolj ogroženo območje in kot tako upravičeno do najvišje ravni pomoči namenjenih za regionalni razvoj.

Preglednica 10: Ocena indeksa razvojne ogroženosti Območnega razvojnega partnerstva Prlekija*

Regija	Rang	Aritmetična sredina standardne vrednosti (inverzno)	Indeks SLO=100%
Prlekija	1	0,786	162,3
Pomurska	2	0,703	145,0
Spodnje posavska	3	0,603	124,5
Zasavska	4	0,592	122,1
Podravska	5	0,539	111,2
Koroška	6	0,531	109,7
Notranjsko-Kraška	7	0,521	107,6
Savinjska	8	0,494	102,0
Jugo-vzhodna Slovenija	9	0,407	84,0
Goriška	10	0,376	77,6
Gorenjska	11	0,335	69,1
Obalno-Kraška	12	0,318	65,6
Osrednje slovenska	13	0,094	19,3
Vsota regij			6,299
SLO		0,485	100

*Podatki po izračunih avtorja JARA Ormož

6.2 Indikativna razporeditev sredstev ESRR med regije

Preglednica 11 prikazuje glede na izračunan indeks razvojne ogroženosti regij okvirna indikativna sredstva ESRR med posamezne regije.

Preglednica 11: Preglednica indikativnih porazdelitev sredstev ESSR med slovenske regije

Regija	Število prebivalcev	Struktura (%)	IRO	Reg. vzpodbuda/ preb. 2007-2013 (EUR)	Reg. vzpodbude 2007-13 (MIO EUR)	Letne reg. vzpodb. 2007-13 (MIO SIT)
Pomurska	122.483	6	160	512	63	2.145
Notranjsko- Kraška	51.132	3	127	407	21	713
Podravska	319.282	16	117	375	120	4.095
Spodnje Posavska	69.940	3	117	375	26	897
Zasavska	45.468	2	114	365	17	568
Koroška	73.905	4	104	333	25	843
JV Slovenija	139434	7	102	326	45	1.556
Savinjska	257.525	13	92	296	76	2.610
Goriška	119.541	6	94	301	36	1.231
Gorenjska	198.713	10	83	266	53	1.813
Obalno-Kraško	105.313	5	82	264	28	953
Osrednje- Slovenska	498.378	25	9	28	14	479
ORP Prlekija*	56.826	3	162	518	29	994
SLOVENIJA	2.001.114	100	100	261	523	17.905

*Podatki za Prlekijo so izračuna avtorja JARA Ormož

Iz preglednice 11 je tudi razvidno, da je partnerstvo upravičeno v obdobju 2007-2013 do 29 mio evrov.

6.3 Ekonomska moč regije

Število aktivnih gospodarskih družb na področju prleških občin se konstantno povečuje. Tako je v letu 2004 poslovalo na področju Območnega razvojnega partnerstva (ORP) Prlekije 485 družb ali 48 % pomurskih družb oziroma 12 % podravske ali 1,2 % slovenskih, ki so zaposlovale 8.187 ljudi. Družbe so z 1 % vseh državnih sredstev ter 1,2 % kapitala ustvarile 1,1 % vseh prihodkov in 1 % celotnega slovenskega dobička. Poleg teh je še delovalo 1.288 samostojnih podjetnikov, ki so skupno zaposlovali 1.816 oseb. Po ustvarjenem dobičku med dejavnosti vodi predelovalna industrija med katero se posebno izdvaja proizvodnja električne in optične opreme, proizvodnja gradbenega materiala ter živilska industrija.

Bruto osnova za dohodnino je kazalnik, ki kaže ekonomsko moč prebivalstva na nekem področju in je odvisen od vseh obdavčljivih dohodkov prebivalstva. Bruto osnova za dohodnino znaša za leto 2003 871.913 SIT na prebivalca in 1.608.027 SIT na zavezanca na področju Prlekije, kar je po prvem pokazatelju 71,5 % državnega, 82,3 % podravskega in 95,9 %

pomurskega povprečja. Po drugem kazalniku na zavezanca je obravnavano območje na ravni 75,9 % države, 83,9 % Podravja ter 97,9 % Pomurja.

6.4 Financiranje izdelave ORP

Financiranje ORP urejata pogodbi o izdelavi in financiranju izdelave Območnega razvojnega programa za območje Prlekije za obdobje 2007-2013, podpisani med razvojnimi agencijami iz Gornje Radgone, Ljutomera in Ormoža ter občinami Območnega razvojnega partnerstva Prlekije, v višini 14.450.000 SIT.

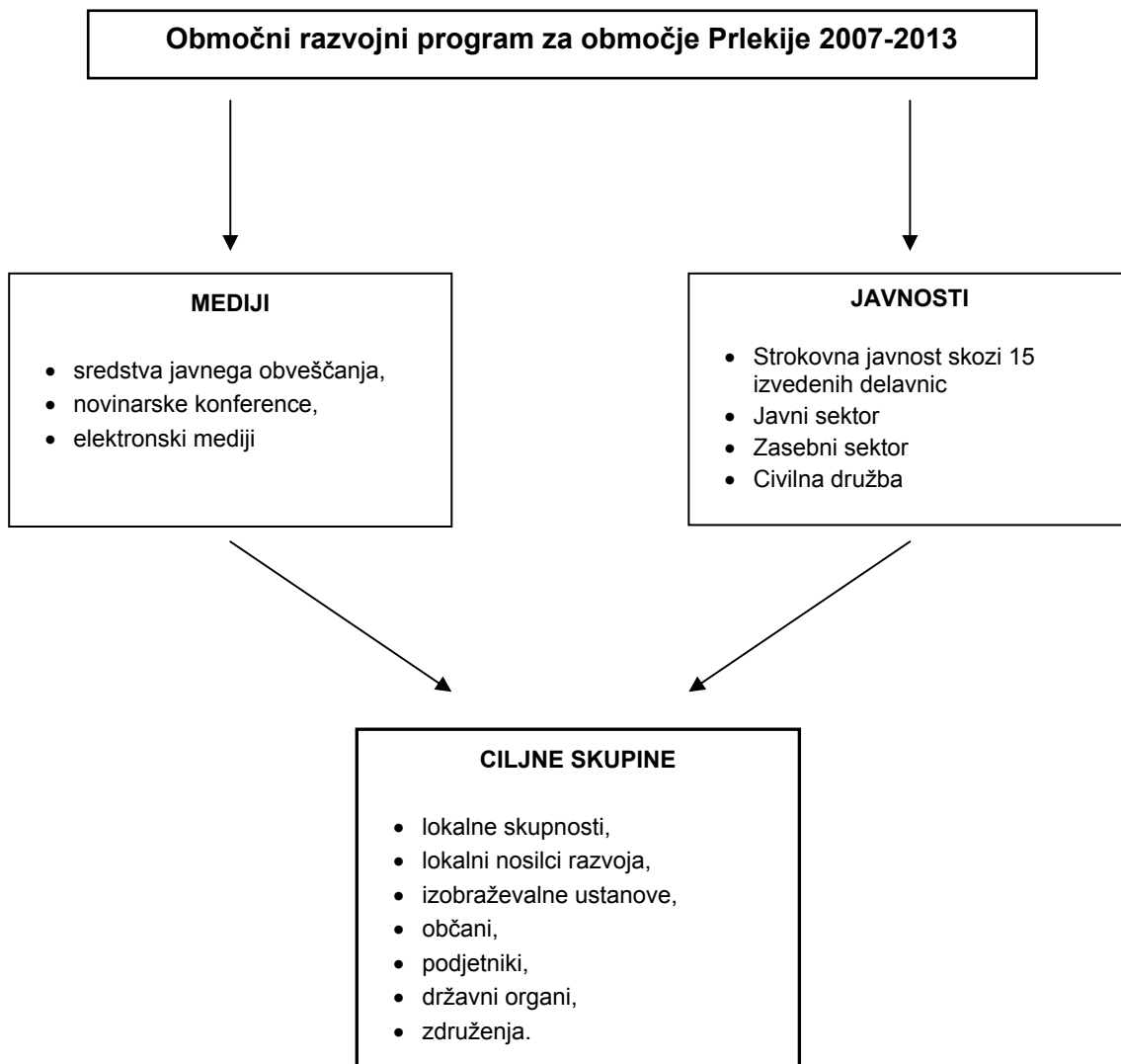
7 PRIKAZ AKTIVNOSTI ZA SEZNANJANJE JAVNOSTI

Eden izmed ključnih pogojev za uspešno sprejemanje in izvajanje aktivnosti znotraj Območnega razvojnega programa za območje Prlekije je seznanjanje zainteresirane javnosti z samo vsebino tega.

Osnovni namen seznanjanja javnosti s cilji priprave ORP/RRP ter z vsebino ORP/RRP je:

- zagotoviti podporo zainteresiranih javnosti, za uresničevanje Območnega razvojnega programa za območje Prlekije,
- krepiti zavest javnosti o pripadnosti nastajajočemu dokumentu in povečati možnost vključevanja javnosti tudi v naslednje faze priprave in izvajanja ORP.

Diagram obveščanja javnosti

8 IZVAJANJE NAČELA PARTNERSTVA SODELUJOČIH INSTITUCIJ V POSTOPKU PRIPRAVE OBMOČNEGA RAZVOJNEGA PROGRAMA ZA OBMOČJE PRLEKIJE

Občine Prlekije so pobudniki in nosilci povezovanja v območno razvojno partnerstvo na območju Prlekije. Ne glede na to, v katero statistično regijo se občine Prlekije umeščajo, se povezujejo na podlagi skupnih interesov.

Občine so pooblastile tri razvojne agencije, ki delujejo na območju Prlekije, da pripravijo strokovna izhodišča, vsebino in metodologijo strateškega in izvedbenega dela Območnega razvojnega programa. Razvojne agencije so ključni dejavnik za kvalitetno pripravo Območnega razvojnega programa.

V postopku nastajanja ORP Prlekija so tri razvojne agencije animirale vse tri sektorje: javnega, zasebnega in civilno družbo, ki so se vključile v oblikovanje prioritet, programov in ukrepov Območnega razvojnega programa. Nabor izvedbenih projektov je omogočil vsem ciljnim skupinam na območju Prlekije, da izrazijo svoje razvojne potrebe.

Ključni dejavnik za uresničevanje Območnega razvojnega programa za območje Prlekije so predstavniki lokalnih skupnosti, katerih naloga je, da preko Regijskega razvojnega sveta in Sveta regij v vsaki od obeh vključenih statističnih regijah uveljavijo interese Prlekije.